

UCHWAŁA Nr XVIII/137/16
RADY GMINY WŁOCŁAWEK
z dnia 15 września 2016 r.

w sprawie przyjęcia *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Włocławek na lata 2016 -2026*

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt.1, art. 16b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 930) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15, ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. Nr 446)

Rada Gminy Włocławek uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Włocławek na lata 2016 -2026.*

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się *Wójtowi Gminy Włocławek.*

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Włocławek

Paweł Bogdanowicz

Uzasadnienie:

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z którym: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.” Zgodnie z art. 16b, ust. 2 strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

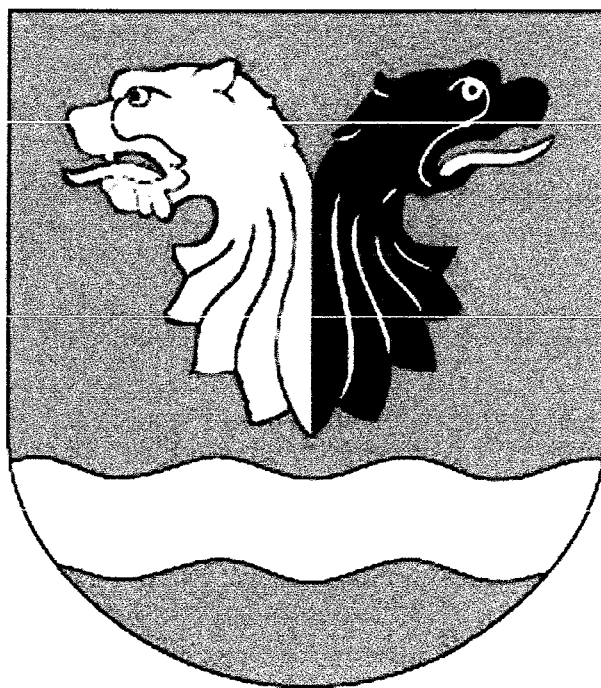
1. diagnozę sytuacji społecznej;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Włocławek

Paweł Biedanowicz

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH dla Gminy Włocławek na lata 2016-2026

**GMINA WŁOCLAWEK
POWIAT WŁOCLAWSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA WŁOCLAWEK GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ WE WŁOCLAWKU
WYKONAWCA OPRACOWANIA	WESTMOR CONSULTING
SPRAWDZAJĄCY	BARBARA WOJCIECHOWSKA
PODPIS SPRAWDZAJĄCEGO	

WŁOCLAWEK 2016

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
2. Metoda opracowania Strategii.....	5
3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Włocławek	6
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej	6
3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Włocławek.....	6
3.1.2. Demografia.....	8
3.1.3. Rynek pracy.....	14
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa.....	16
3.1.5. Służba zdrowia.....	17
3.1.6. Edukacja.....	18
3.1.7. Kultura i sport.....	19
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego.....	22
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	27
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Włocławek	28
3.2.1. Rodzina.....	29
3.2.2. Bezrobocie.....	30
3.2.3. Niepełnosprawność.....	34
3.2.4. Uzależnienia.....	35
3.2.5. Ubóstwo.....	37
3.2.6. Bezdomność.....	37
3.2.7. Przemoc w rodzinie.....	38
3.2.9. Osoby starsze.....	41
3.2.10. Wykluczenie cyfrowe.....	42
3.3. Wyniki badania ankietowego.....	43
4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	46
4.1. Prognoza demograficzna.....	46
4.2. Prognoza zmian	52
5. Cele strategiczne projektowanych zmian	54
6. Kierunki niezbędnych działań.....	55
7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe	57
8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii.....	58
9. Spis tabel.....	65
10. Spis wykresów	65

11. Spis rysunków.....	66
12. Załączniki.....	66

1. Wprowadzenie

Problemy społeczne, które są wynikiem zmian politycznych i gospodarczych, jakie dokonały się w Polsce na przestrzeni ostatnich lat, stawiają przed władzami samorządowymi nowe wyzwania. Dotychczas realizowany model polityki społecznej, polegający głównie na łagodzeniu skutków niekorzystnych zjawisk, okazuje się nie wystarczająco skuteczny. Podejmowane działania kierowane są na walkę z rezultatami problemów, brakuje natomiast wystarczającego nacisku na profilaktykę zagrożeń. W efekcie, rośnie liczba beneficjentów pomocy społecznej i utrwalają się postawy roszczeniowe tego kręgu osób. W związku z tym, potrzebą chwili jest opracowanie spójnych, całościowych i perspektywicznych programów polityki społecznej. Podstawowym narzędziem realizacji lokalnej polityki społecznej jest **strategia rozwiązywania problemów społecznych**. Obowiązek opracowania tego dokumentu wynika przede wszystkim z art. 17 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 poz. 930), w którym czytamy: *„do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”*

Zgodnie z art. 16b, ust 2, strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Do aktów prawnych regulujących opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych należą także:

- Ustawa o samorządzie gminnym (Dz.U. 2016 poz. 446);
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2016 poz. 645);
- Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2016 nr 231 poz. 546);
- Ustawa o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2013 r. poz. 966);
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2016 poz. 575);
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2016 poz. 239)
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 poz. 1390);

- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2016 poz. 224);
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2004 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. 2016 poz. 785),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2015 poz. 114),
- Ustawa z dnia 17 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. 2016 poz. 195) – dotycząca m.in. programu Rodzina 500+.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Działania kierowane są głównie do środowisk pozostających na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Włocławek na lata 2016-2026 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego wszystkim mieszkańcom Gminy, a w szczególności grupom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

2. Metoda opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Włocławek na lata 2016-2026 przygotowana została zgodnie z ogólnymi warunkami stawianymi takim dokumentom. Umownie można ją podzielić na trzy główne części:

Pierwsza część przedstawia charakterystykę sytuacji społecznej Gminy wg stanu na dzień 31.12.2014 roku oraz 31.12.2015 roku. Zawarto tutaj informacje istotne z punktu widzenia występujących na jej terenie problemów społecznych. Przeanalizowano strukturę demograficzną, sytuację na rynku pracy oraz stan gospodarki Gminy. Opisano również dostępne dla mieszkańców usługi społeczne tj. edukacja, kultura, ochrona zdrowia i pomoc społeczna. Charakterystyki tej dokonano w oparciu o:

- informacje uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- dane z Powiatowego Urzędu Pracy we Włocławku,
- dane z Głównego Urzędu Statystycznego,
- dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy Włocławek.

Charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Włocławek podsumowuje analiza SWOT.

Część druga stanowi prognoza zmian problemów społecznych zidentyfikowanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 zasadnicze części:

- prognoza demograficzna opracowana w oparciu o *Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050* opracowaną przez GUS, oraz
- prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz działań organizacji i instytucji publicznych działających w zakresie pomocy społecznej (w tym działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej), które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Niniejsza prognoza stanowi podstawę do zdefiniowania konkretnych celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia to formułowanie konkretnych celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy. W części tej określono również sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe ze wskazaniem źródeł finansowania określonych działań oraz wskaźników ich realizacji.

Przedmiotowa Strategia obejmuje okres do 2026 roku. Uzasadnieniem dla tak wybranego horyzontu czasowego jest z jednej strony specyfika procesów społecznych (skutki realizacji Strategii będą widoczne dopiero w dłuższym okresie czasu), z drugiej zaś strony konieczność dostosowania Strategii do innych dokumentów programowych na szczeblu krajowym i wojewódzkim.

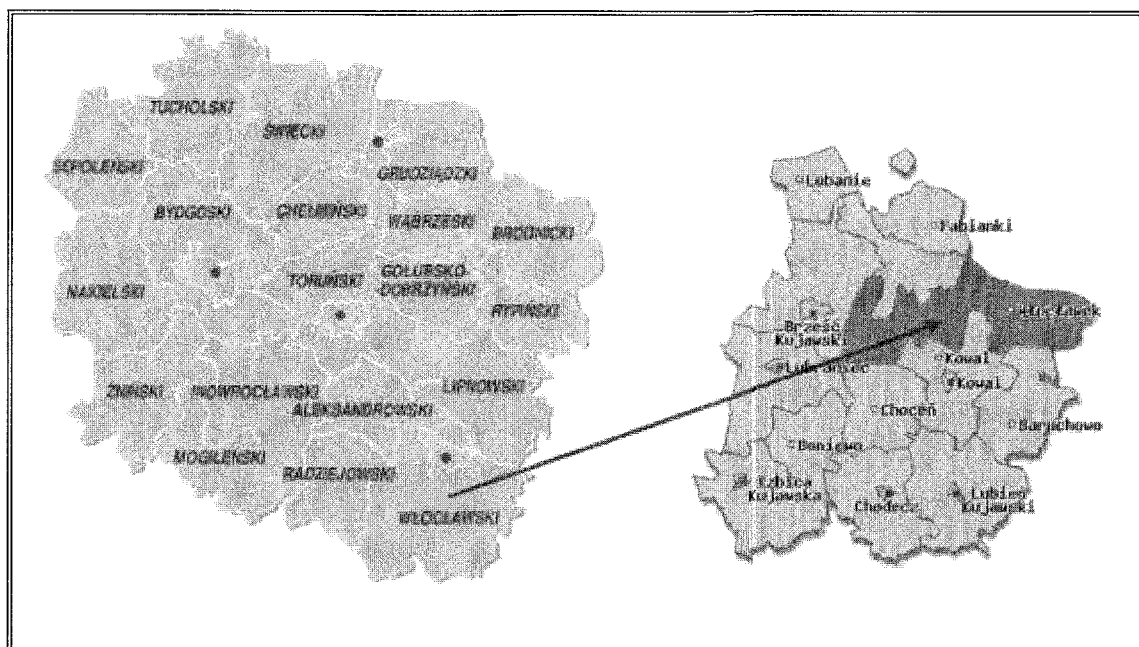
3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Włocławek

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Włocławek

Gmina Włocławek jest gminą o charakterze wiejskim, położoną w powiecie włocławskim, w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Niniejsza jednostka samorządu terytorialnego administracyjnie podzielona jest na 25 sołectw, które zajmują łącznie obszar o powierzchni 219,92 km².

Rysunek 1. Położenie Gminy Włocławek na tle powiatu włocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: <http://archiwum.zpp.pl/>

Gmina Włocławek graniczy z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego:

- gmina Baruchowo (powiat włocławski),
- gmina Brudzeń Duży (powiat płocki),
- gmina Brześć Kujawski (powiat włocławski),
- gmina Chocień (powiat włocławski),
- gmina Dobryń nad Wisłą (powiat lipnowski),
- gmina Kowal (powiat włocławski),
- gmina Lubraniec (powiat włocławski),
- gmina Nowy Duninów (powiat płocki),
- gmina Miastem Włocławek (powiat włocławski).

Na terenie Gminy Włocławek przeważają użytki rolne, stanowiące 32,19% obszaru, lasy i grunty leśne stanowią natomiast 49,64%. Strukturę zagospodarowania gruntów Gminy przedstawia szczegółowo poniższa tabela.

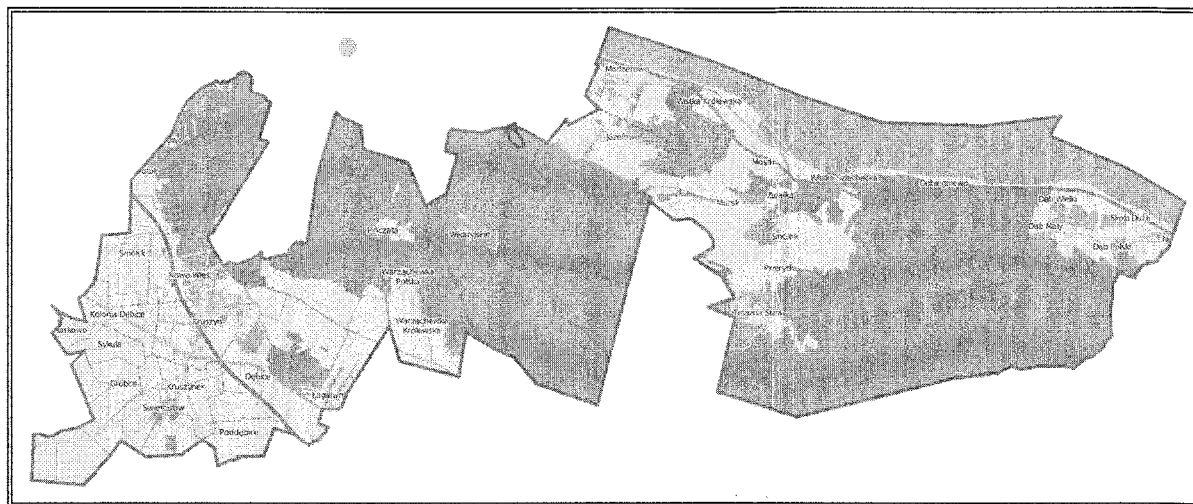
Tabela 1. Zagospodarowanie gruntów na terenie Gminy Włocławek

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2014	Udział %
użytki rolne	ha	7 080	32,19
<i>grunty orne</i>	ha	5 262	74,32
<i>sady</i>	ha	82	1,16
<i>łąki</i>	ha	1 309	18,49

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2014	Udział %
<i>pastwiska</i>	ha	427	6,03
lasy i grunty leśne	ha	10 916	49,64
pozostałe grunty i nieużytki	ha	3 996	18,17
Razem	ha	21 992	100

Źródło: Dane z GUS

Rysunek 2. Struktura Gminy Włocławek

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/>

3.1.2. Demografia

LICZEBNOŚĆ GMINY Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ

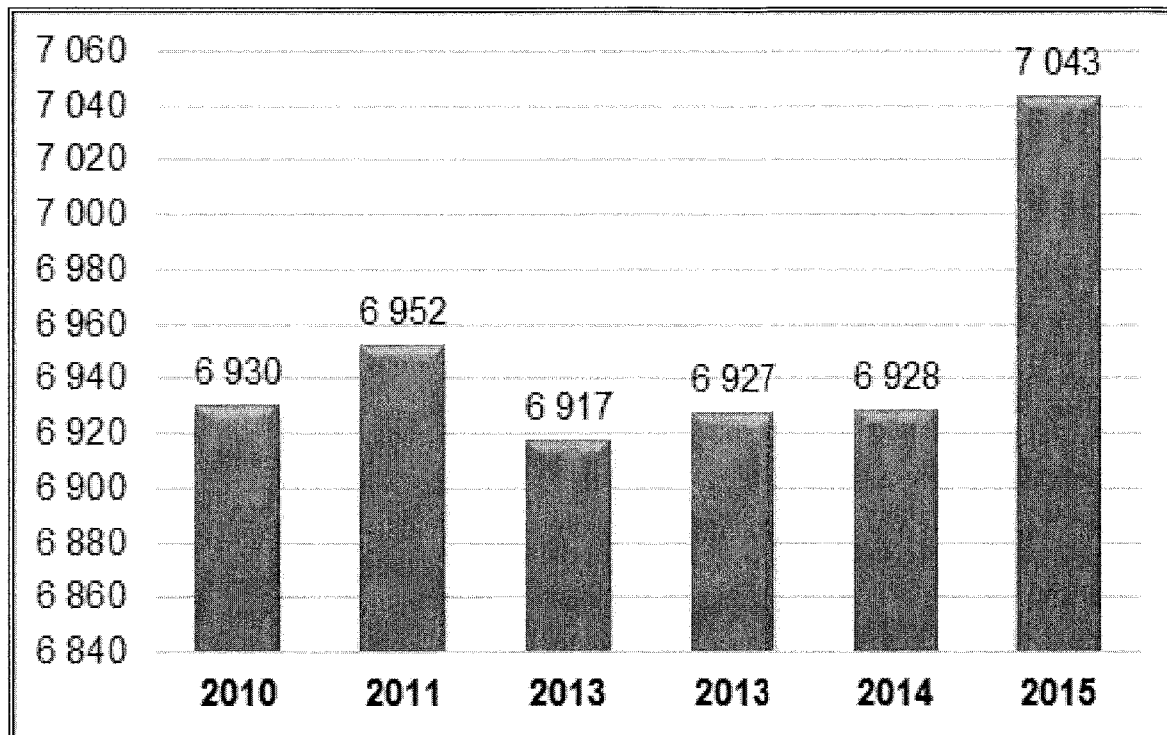
Liczba ludności w analizowanych latach 2010-2015 na terenie Gminy Włocławek ulegała wahaniom. Na koniec 2015 roku zamieszkiwało ją 7 043 mieszkańców - w stosunku do roku bazowego (2010) ich liczba wzrosła o 113 osoby, tj. 1,63%. W latach 2010-2014 liczba mężczyzn przeważała nad liczbą kobiet. Ten trend odwrócił się w 2015, wówczas kobiety stanowiły 50,01% ogółu ludności Gminy.

Tabela 2. Liczebność Gminy Włocławek z podziałem na płeć

Wyszczególnienie	jedn. miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem							
ogółem	osoba	6 930	6 952	6 917	6 927	6 928	7 043
mężczyźni	osoba	3 470	3 488	3 483	3 488	3 476	3 521
	%	50,07	50,17	50,35	50,35	50,17	49,99
kobiety	osoba	3 460	3 464	3 434	3 439	3 452	3 522
	%	49,93	49,83	49,65	49,65	49,83	50,01

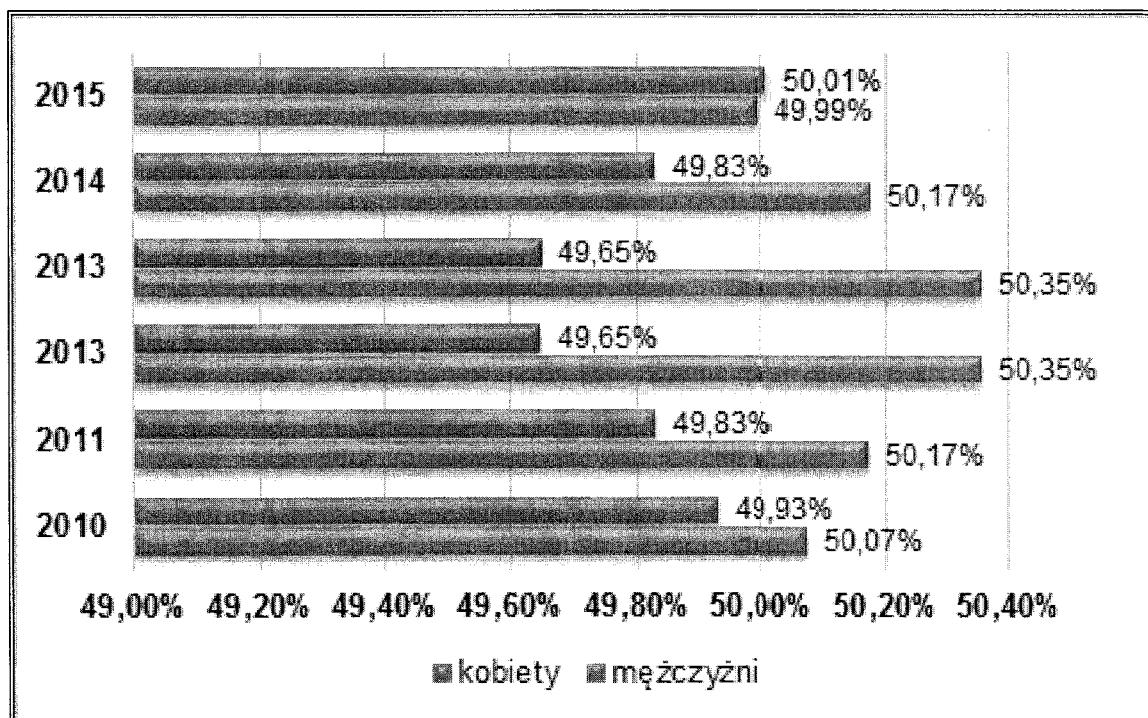
Źródło: Dane z GUS

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Włocławek w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 2. Struktura ludność Gminy Włocławek wg płci w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z GUS

STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

Najliczniejszą grupę wiekową w 2015 roku stanowiły osoby w wieku pomiędzy 35 a 39 rokiem życia. Następnie były to osoby w wieku: 40-44 lat, 50-54 lat, 55-59 lat, oraz 25-29 lat.

Tabela 3. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Włocławek w 2015 roku

Przedział wiekowy	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0-4 lata	340	178	162
5-9 lat	379	186	193
10-14 lat	371	197	174
15-19 lat	440	232	208
20-24 lata	514	262	252
25-29 lat	528	270	258
30-34 lata	484	265	219
35-39 lat	572	297	275
40-44 lata	567	272	295
45-49 lat	479	239	240
50-54 lata	492	260	232
55-59 lat	534	261	273
60-64 lata	448	242	206
65-69 lat	329	154	175
70-74 lata	196	89	107
75-79 lat	150	59	91
80-84 lata	136	38	98
85 i więcej	84	20	64
Razem	7 043	3 521	3 522

Źródło: Dane GUS

Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Włocławek została również przedstawiona w Tabeli 4 z podziałem na 3 grupy:

- grupa w wieku przedprodukcyjnym,
- grupa w wieku produkcyjnym,
- grupa w wieku poprodukcyjnym.

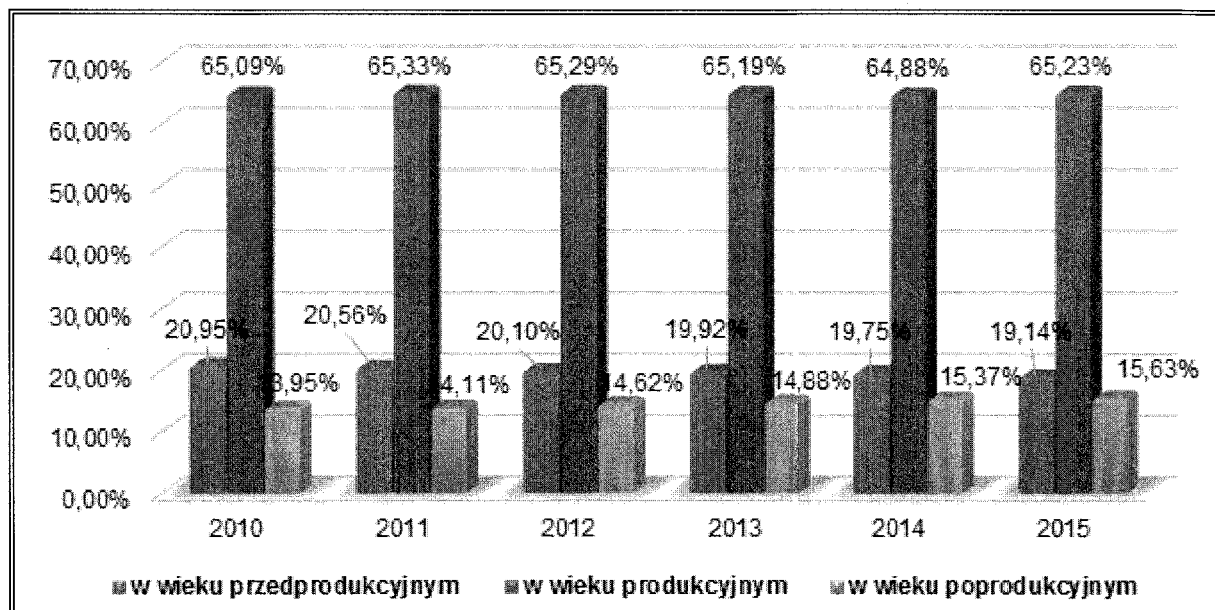
Tabela 4. Liczba osób w Gminie Włocławek w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015
w wieku przedprodukcyjnym							
Ogółem	Osoba	1 452	1 429	1 392	1 380	1 368	1 348

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mężczyźni	Osoba	764	740	726	716	706	693
Kobiety	Osoba	688	689	666	664	662	655
w wieku produkcyjnym							
Ogółem	Osoba	4 511	4 542	4 516	4 516	4 495	4 594
Mężczyźni	Osoba	2 415	2 439	2 433	2 440	2 437	2 468
Kobiety	Osoba	2 096	2 103	2 083	2 076	2 058	2 126
w wieku poprodukcyjnym							
Ogółem	Osoba	967	981	1 009	1 031	1 065	1 101
Mężczyźni	Osoba	291	309	324	332	333	360
Kobiety	Osoba	676	672	685	699	732	741

Źródło: Dane GUS

Wykres 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Włocławek w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z GUS

Analizując dane zawarte w Tabeli 4 i znajdujące się na Wykresie 3, można stwierdzić, że najliczniejszą grupę w roku 2015 stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – około 65,23% populacji Gminy. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła natomiast około 19,14%, a wieku poprodukcyjnym 15,63%.

W analizowanym okresie można zauważyć, że:

- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym spadła w 2015 w stosunku do roku 2010 o 1,81 p.p.,
- liczba ludności w wieku produkcyjnym w analizowanym okresie w roku 2015 roku w stosunku do 2010 wzrosła o 0,14 p.p.,

- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w analizowanym okresie systematycznie rosła, w 2015 roku w stosunku do roku bazowego (2010) wzrosła o 1,68 p.p.

Obecna sytuacja demograficzna nie jest korzystna, a wyżej zaprezentowane dane liczbowe świadczą o starzeniu się społeczeństwa lokalnego. Obecnie, najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym, jednak w przyszłości stan ten będzie miał wpływ na zwiększenie się procentowego udziału osób w wieku poprodukcyjnym, co pociąga za sobą wiele konsekwencji. Znaczna część dochodów Gminy będzie musiała być kierowana na zapewnienie odpowiednich warunków życia osobom w starszym wieku (np. opieka społeczna). Starzejące się społeczeństwo to także malejące przyrosty zasobów pracy. Poza tym, wzrost liczby osób starszych prowadzi do zmiany struktury popytu – wpływa na mniejszy popyt na „nowinki” technologiczne, a większy na szeroką gamę usług związanych z opieką społeczną.

POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

W roku 2002 w Gminie dominowały osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 44,83% populacji Gminy. Kolejną pod względem liczebności grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym – 27,07% oraz osoby z wykształceniem średnim – 15,76%. Wykształcenie wyższe posiadało 5,15% osób, a policealne – 1,81%. Odsetek osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia wyniósł – 5,38%.

Zauważalne jest zróżnicowanie wykształcenia mieszkańców ze względu na płeć. Wśród mieszkańców z terenu Gminy, odsetek kobiet z wykształceniem wyższym, policealnym, średnim, podstawowym oraz podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia był wyższy niż u mężczyzn, natomiast odsetek kobiet z wykształceniem zawodowym był niższy niż u mężczyzn.

Tabela 5. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Włocławek

Rodzaj wykształcenia	Ogółem		Mężczyźni	Kobiety
	Liczba osób	Udział %		
Wyższe	271	5,15%	119	152
Policealne	95	1,81%	19	76
Średnie razem	829	15,76%	353	476
Zasadnicze zawodowe	1 424	27,07%	877	547
Podstawowe ukończone	2 358	44,83%	1 086	1 272
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	283	5,38%	113	170

Źródło: Dane GUS, Narodowy Spis Powszechny 2002

Przedstawione wyżej dane zostały zebrane podczas Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 roku i nie odzwierciedlają w pełni obecnie panującej sytuacji. Należy założyć, iż obecnie na terenie Gminy, podobnie jak i w całym kraju, liczba osób z wykształceniem wyższym jest nieco większa. Potwierdzeniem tego są dane GUS dotyczące wykształcenia mieszkańców powiatu włocławskiego ze spisu powszechnego przeprowadzonego w 2002 i 2011 roku zawarte w Tabeli 6.

Zgodnie z danymi przedstawionymi w poniższej tabeli, widoczny jest wzrost liczby osób z powiatu włocławskiego z wykształceniem wyższym - wskaźnik ten wzrósł, aż o 128,77%. Wzrosła też liczba mieszkańców z wykształceniem średnim i policealnym o 31,37% oraz zasadniczym zawodowym o 4,26%. Spowodowane jest to tym, że coraz więcej osób z powiatu decyduje się na podjęcie edukacji oraz jej kontynuowanie. W związku z powyższą tendencją, zauważalny jest spadek liczby osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia (spadek o 25,49%), a także osób z wykształceniem tylko podstawowym ukończonym (spadek 64,03%).

Tabela 6. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu włocławskiego

Rodzaj wykształcenia	2002	2011	Zmiana % 2011/2002
Wyższe	2930	6 703	228,77%
Średnie i policealne razem	14 292	18 776	131,37%
Zasadnicze zawodowe	18 174	18 949	104,26%
Gimnazjalne	-	4 214	-
Podstawowe ukończone	31 087	23 162	74,51%
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	4 432	1 594	35,97%

Źródło: Dane GUS (Narodowy Spis Powszechny 2002, Narodowy Spis Powszechny 2011)

Gmina Włocławek leży na terenie powiatu włocławskiego, w związku z czym można zakładać, że sytuacja dotycząca obecnego poziomu wykształcenia w Gminie kształtuje się podobnie jak na terenie powiatu włocławskiego.

PRZYRÓST NATURALNY

Przyrost naturalny na terenie Gminy Włocławek przyjmował wartości ujemne w latach 2012, 2013 i 2015. Ujemny przyrost naturalny oznacza przewagę liczby zgonów nad liczbą urodzeń żywych. Wyjątek stanowią lata 2010, 2011, 2014, gdzie wskaźnik kształtował się na dodatnim poziomie. W tych latach liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów.

Tabela 7. Przyrost naturalny

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Urodzenia żywe ogółem	77	83	61	65	70	59
Zgony ogółem	68	61	80	66	68	60
Przyrost naturalny ogółem	9	22	-19	-1	2	-1

Źródło: Dane z GUS

3.1.3. Rynek pracy

W Gminie Włocławek w 2015 roku funkcjonowało 578 podmiotów gospodarczych, z czego aż 98,45% działało w sektorze prywatnym, a tylko 1,55% w sektorze publicznym. Liczba podmiotów działających na obszarze Gminy w latach 2010-2015 ulegała wahaniom. Ich ogólna liczba od 2010 do 2015 r. wzrosła o 12,89%. Najwięcej podmiotów funkcjonujących w sektorze prywatnym stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ich liczba wzrosła w analizowanym okresie o 47 podmiotów, tj. 11,58%.

Tabela 8. Struktura działalności gospodarczej wg sektorów w Gminie Włocławek w latach 2010-2015

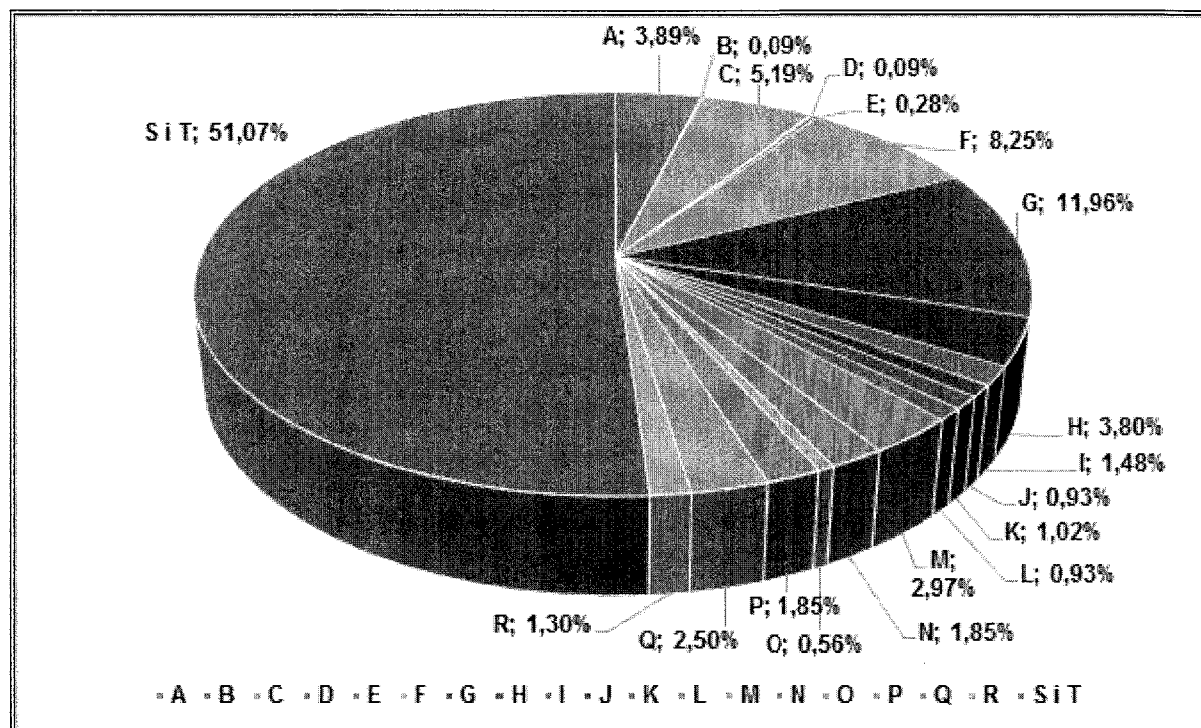
Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Podmioty gospodarki narodowej ogółem		512	499	524	565	581	578
Sektor publiczny	Ogółem	11	11	10	9	9	9
	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	7	7	6	6	6	6
	Spółki handlowe	0	0	0	0	0	0
Sektor prywatny	Ogółem	501	488	514	556	572	569
	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	406	392	410	446	454	453
	spółki handlowe	26	30	33	35	36	34
	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	4	5	5	5	5	4
	spółdzielnie	4	4	4	4	4	4
	fundacje	0	0	0	0	0	0
	stowarzyszenia i organizacje społeczne	18	18	18	18	20	23

Źródło: Dane GUS

Wykres 4 przedstawia strukturę działalności gospodarczej prowadzonej na terenie Gminy Włocławek. Koncentruje się ona głównie na działalności usługowej – 51,07% wszystkich

podmiotów gospodarczych. Ważnymi sekcjami są również handel hurtowy i detaliczny – 11,96% i budownictwo 8,25%.

Wykres 4. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Włocławek w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody: gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją

S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

Głównym źródłem utrzymania mieszkańców Gminy Włocławek jest rolnictwo. Duża część mieszkańców pracuje w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Wg danych z GUS ze Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 roku, liczba gospodarstw rolnych na terenie Gminy wynosiła 707, a powierzchnia użytków rolnych wynosiła 7 080 ha.

W związku z tym, Gmina powinna nastawić się na rozwój lokalnej strefy gospodarczej, która może być szansą dla rozwoju Gminy Włocławek oraz będzie miała wpływ na ograniczenie występujących na jej obszarze problemów społecznych.

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS, ogółem w 2014 roku na terenie Gminy Włocławek znajdowało się 2 198 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 198 649 m². Dane zawarte w Tabeli 9 wskazują, że mieszkalnictwo na terenie niniejszej jednostki samorządu terytorialnego stopniowo się rozwija. Od 2010 do 2014 liczba mieszkań wzrosła o 130 mieszkań (tj. 6,29%), liczba izb wzrosła o 694 izb (tj. 8,21%), a powierzchnia użytkowa mieszkań wzrosła o 17 379 m² (tj. 9,59%).

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015
mieszkania	mieszk.	2 068	2 097	2 131	2 173	2 198	b/d
izby	izba	8 453	8 606	8 788	9 015	9 147	b/d
powierzchnia użytkowa	m ²	181 270	185 298	189 623	195 236	198 649	b/d

Źródło: Dane GUS

W analizowanym okresie nastąpił wzrost stopnia wyposażenia budynków w instalacje techniczno – sanitarne. Większość mieszkań posiada dostęp do podstawowych instalacji, tj. wodociągu, łazienki oraz centralnego ogrzewania. W 2014 roku:

- 2 085 mieszkań na terenie gminy było podłączonych do wodociągu,
- 1 783 mieszkań na terenie gminy było wyposażonych w łazienkę,
- 1 594 mieszkań na terenie gminy posiadało centralne ogrzewanie.

Tabela 10. Liczba mieszkań wyposażonych w instalacje na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Na wsi						
wodociąg	1 955	1 984	2 018	2 060	2 085	b/d
łazienka	1 653	1 682	1 716	1 758	1 783	b/d
centralne ogrzewanie	1 464	1 493	1 527	1 569	1 594	b/d

Źródło: Dane GUS

Zaspokajanie potrzeb Gminy w zakresie gospodarki mieszkaniowej stanowi jedno z jej zadań. Potrzeby te wynikają m.in. z powodu:

- zwiększającej się liczby osób i rodzin oczekujących na lokale socjalne i pomieszczenia tymczasowe w związku z orzeczoną wyrokiem sądowym eksmisją,
- stale wzrastającej liczby osób i rodzin oczekujących na mieszkania,
- ograniczonego zasobu mieszkaniowego,
- złego i słabego stanu technicznego budynków i lokali komunalnych.

Zasób mieszkaniowy Gminy Włocławek wg stanu na rok 2012 tworzyło 41 szt. lokali mieszkaniowych. Gmina w swoim zasobie mieszkaniowym nie posiada wyodrębnionych lokali socjalnych. Na jej terenie znajduje się jedynie 29 mieszkań komunalnych.

Gmina Włocławek nie przewiduje w najbliższych latach budowy lokali mieszkaniowych i socjalnych. Ponadto, Gminny zasób mieszkaniowy będzie ulegał zmniejszeniu, w wyniku sprzedaży lokali.

Źródło: Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Włocławek na lata 2013-2020, Załącznik do Uchwały Nr XVIII/171/12 Rady Gminy Włocławek z dnia 19.12.2012r.

3.1.5. Służba zdrowia

Na terenie Gminy Włocławek funkcjonują ośrodki opieki zdrowotnej, które mają na celu poprawę i zachowanie stanu zdrowia mieszkańców Gminy. Są to ośrodki świadczące usługi profilaktyczno-lecznicze.

Na terenie Gminy Włocławek funkcjonuje:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminy Włocławek w skład którego wchodzi: Ośrodek Zdrowia w Smólniku oraz Ośrodek Zdrowia w Kruszynie.

Strukturę organizacyjną zakładu stanowią:

- Ośrodek Zdrowia w Kruszynie:
 - poradnia lekarza POZ,

- poradnia pediatryczna,
 - poradnia ginekologiczno – położnicza,
 - poradnia stomatologiczna,
 - gabinet medycyny szkolnej.
- Ośrodek Zdrowia w Smólniku:
- poradnia lekarza POZ,
 - poradnia pediatryczna,
 - poradnia stomatologiczna, gabinet medycyny szkolnej.

Źródło: <http://www.gmina.wloclawek.pl/>

Na terenie Gminy wiejskiej Włocławek nie występują placówki handlowe - apteki, zajmujące się sprzedażą leków i innych produktów medycznych. Najbliżej położone apteki znajdują się w mieście Włocławek.

3.1.6. Edukacja

Na terenie Gminy Włocławek funkcjonują placówki oświatowe, gdzie prowadzone są zajęcia edukacyjne w ramach edukacji formalnej – szkolnej. Punkty te mają na celu upowszechnianie wykształcenia ogólnego i zawodowego oraz zapewnienie mieszkańcom wszechstronnego rozwoju. Obecnie, na terenie Gminy istnieją następujące placówki oświatowe:

- Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi im. Polskich Noblistów w Kruszynie,
- Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi im. Janusza Korczaka w Smólniku,
- Szkoła Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Modzerowie,
- Szkoła Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Warząchewce Polskiej.

Tabela 11. Charakterystyka placówek szkolnych na terenie Gminy Włocławek w roku szkolnym 2015/2016

Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba klas	Liczba komputerów	Liczba etatów nauczycielskich
Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi im. Polskich Noblistów w Kruszynie	298	15	66	36
Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi im. Janusza Korczaka w Smólniku	198	10	46	25
Szkoła Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Modzerowie	112	11	18	29
Szkoła Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Warząchewce Polskiej	69	10	34 (w tym: 6 gminnych i 7 laptopów)	20

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Włocławek

Dla uczniów Szkół z terenu Gminy Włocławek przyznawane są stypendia za wysokie wyniki w nauce i wzorowe zachowanie oraz stypendia socjalne i dodatki dla uczniów.

Stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie kształcenia do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia, czyli tak zwany współczynnik skolaryzacji (brutto) w okresie 2010-2015 przedstawia Tabela 12.

Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
szkoły podstawowe	87,95	89,91	85,59	81,61	79,45	81,41
gimnazja	82,26	82,31	85,00	90,36	97,78	90,69

Źródło: Dane GUS

We wszystkich analizowanych latach, współczynnik skolaryzacji w placówkach szkolnych na terenie Gminy był niższy niż 100%. Takie wartości wskaźnika wynikają z faktu, że część dzieci i młodzieży uczęszczała do szkół spoza terenu Gminy.

3.1.7. Kultura i sport

Placówki kultury i sportu, znajdujące się na terenie Gminy Włocławek, mają za zadanie prowadzenie działalności upowszechniającej kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych wydarzeniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

Działalność w zakresie upowszechniania kultury na terenie Gminy Włocławek pełnią:

- **Gminny Ośrodek Kultury w Kruszynie, ul. Szkolna 9, 87-853 Kruszyn** - Gminny Ośrodek Kultury jest samorządową instytucją kultury, której zadaniem jest upowszechnianie kultury na rzecz środowiska gminy Włocławek. Został on powołany na podstawie Uchwały Nr. XXII/163/08 Rady Gminy Włocławek z dnia 28 listopada 2008 r. Głównym zadaniem GOK jest zaspokajanie potrzeb kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa oraz uczestniczenie w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Ponadto GOK zajmuje się promocją turystyki w Gminie Włocławek, gromadzi, dokumentuje, tworzy oraz udostępnia dobra kulturalne, tworzy warunki do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowanych wiedzą i sztuką, a także bierze współudział w organizowaniu imprez kulturalnych w Gminie.
- **Uczniowski Klub Sportowy „START” Smólnik, Zespół Szkół w Smólniku, 87-815 Smólnik** - klub sportowy został założony 3 października 1994 roku. Działa w trzech

sekcjach: unihokeja, piłki siatkowej oraz lekkoatletyki. Poza tym Klub zajmuje się organizacją biegów przełajowych, a także imprez sportowych.

- **Stowarzyszenie Rekreacyjno – Sportowe „Autostrada” z siedzibą w Nowej Wsi -** Stowarzyszenie „Autostrada” jest organizacją, której głównym celem jest uaktywnienie i integracja mieszkańców osiedla domków w Nowej Wsi i Kruszynie.
- **Stowarzyszenie Wiejskie „Świętosław” z siedzibą w Świętosławiu -** celem stowarzyszenia jest wspieranie oraz rozpowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców Świętosławia i okolic.
- **Uczniowski Klub Sportowy "AS Kruszyn", Zespół Szkół w Kruszynie, 87-853 Kruszyn -** UKS „AS Kruszyn” działa od 2002 roku w Zespole Szkół w Kruszynie. W swoich szeregach zrzesza uczniów i uczennice Gimnazjum w Kruszynie. Klub zajmuje się organizacją czasu wolnego uczniów w ramach zajęć sportowych. Ponadto, rozwija zainteresowania i poszerza wiedzę młodzieży, przeciwdziała zjawisku przemocy, zachęca do aktywnego stylu życia. W ramach realizacji projektów klub organizuje również wyjazdy weekendowe do nieznanymi miejscowości z województwa kujawsko - pomorskiego. W trakcie zgrupowań wyjazdowych odkrywa turystyczne atrakcje województwa oraz doskonali umiejętności techniczne i taktyczne gier zespołowych.
- **Zespół Folklorystyczny „Kruszynioki”, Szkolna 9, 87-853 Kruszyn -** zespół powstał w lutym 1987 roku, a jego pierwotna nazwa brzmiała „Kruszynianki”. Nazwę zespołu zmieniono na „Kruszynioki”, kiedy w jego składzie pojawili się mężczyźni. Początkowo założona grupa wokalna, z biegiem czasu przemieniła się w wielopokoleniowy zespół folklorystyczny z własną kapelą i zespołem tanecznym. Zespół liczy od 30 do 40 osób. W swoim repertuarze „Kruszynioki” mają pieśni i tańce kujawskie oraz inne utwory ludowe z różnych regionów. Szczególnie cenne są widowiska obrzędów ludowych prezentowanych przez zespół: „Wesele na Kujawach”, „Kiszenie kapusty”, „Dyngus w Kruszynie”, „Koza czyli Podkociołek w Kruszynie”. Zespół jest laureatem licznych nagród, wyróżnień, dyplomów. Jest także zapraszany do udziału w uroczystościach krajowych oraz lokalnych.
- **Zespół Folklorystyczny „Smólnik -** zespół powstał w styczniu 2008 roku z inicjatywy grupy pasjonatów ze Smólnika i okolicznych miejscowości. Zespół jest kontynuatorem bogatych tradycji kultury ludowej i w swych programach prezentuje zwyczaje, obrzędy, tańce, melodie, przyśpiewki i gwarę Nadwiślańskich Kujaw Wschodnich. Starannie przygotowywane scenariusze i rekwizyty nawiązują do dawnych kujawskich obrzędów. Kapela Zespołu ma skład instrumentów typowy dla tego regionu. Zespół bardzo aktywnie uczestniczy w życiu

kulturalnym nie tylko regionu kujawskiego. Występuje na wielu imprezach folklorystycznych na Pomorzu, Mazowszu i na Lubelszczyźnie. Bierze również udział w imprezach organizowanych przez Muzeum Etnograficzne we Włocławku. Zespół bierze udział w licznych konkursach i jest laureatem wielu nagród – m.in. zajął I miejsce w Ciechocinku i zdobył nagrodę główną w Golubiu-Dobrzyniu.

- **Zespół Folklorystyczny „Warząchewka” przy Kole Gospodyń Wiejskich**, który występuje od 3 lat;
- **„Dziecięcy Teatr Kruszynka”** - działa od 1999 roku, tworzą go dzieci w wieku szkolnym ze szkoły podstawowej oraz gimnazjum. Grupa wyjeżdża na przeglądy artystyczne, zdobyła nagrodę za najlepsze jasełka w Gminie Włocławek, a także nagrodę przeglądu teatralnego w Ciechocinku oraz Brześciu Kujawskim "Spotkania folkloru Kujaw i Ziemi Dobrzyńskiej". Ponadto, Teatr Kruszynka brał udział w przeglądzie zespołów artystycznych OPS w Wiśle w roku 2015, natomiast w 2016 roku w ogólnopolskim przeglądzie zespołów artystycznych współpracujących z OSP w Krynicy. Dzieci są laureatami wielu nagród, w tym nagród indywidualnych za aktorstwo. Teatr współpracuje z Muzeum Etnograficznym.
- **Ochotnicza Straż Pożarna w Kruszynie, Kruszyn 63A, 87-853 Kruszyn**
- **Ochotnicza Straż Pożarna w Smólniku, Świętosław, Warząchewka Polska, Smólsk, Łagiewniki, Dąb Polski**
- **Kujawskie Stowarzyszenie Pro-Kultura, Kruszyn 63a, 87-853 Kruszyn**
- **Ludowy Zespół Sportowy „Victoria” Smólnik, 87-815 Smólnik;**
- **Ludowy Zespół Sportowy „Kujawiak” Kruszyn.**

Ponadto, w Gminie znajduje się Gminna Biblioteka Publiczna w Kruszynie z filią w Smólniku, która jest samorządową instytucją kultury służącą rozwijaniu i zaspakajaniu potrzeb czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnianiu i rozwojowi kultury. Gminna Biblioteka Publiczna w Kruszynie z filią w Smólniku zastała powołana na podstawie Uchwały Nr XXII/163/08 Rady Gminy Włocławek z dnia 28 listopada 2008 r. Głównym zadaniem biblioteki jest udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczenie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń między bibliotecznych z uwzględnieniem szczegółowych potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych, prowadzenie działalności informacyjnej, bibliograficznej, udostępnianie informacji własnych i zewnętrznych. Biblioteka zajmuje się także organizowaniem spotkań ze znanymi poetami i pisarzami.

Źródło: <http://jo.gmina.wloclawek.pl/>

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Podmioty wsparcia społecznego mają na celu pomoc mieszkańcom Gminy w trudnych sytuacjach, zaspokojenie potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna ponadto zapobiegać marginalizacji osób oraz mobilizować do samodzielnego i aktywnego działania.

Na terenie Gminy Włocławek funkcjonuje:

➤ GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Jest to podstawowa placówka realizująca zadania społeczne na terenie Gminy Włocławek. Została ona powołana Uchwałą Nr VIII/43/90 Gminnej Rady we Włocławku z dnia 7 marca 1990 roku. Kadre pracowniczą GOPS-u tworzą: Młodszy referent ds. Świadczeń Wychowawczych, Samodzielny Referent ds. Świadczeń Wychowawczych, Kierownik GOPS, Starszy Pracownik Socjalny, Główny Księgowy, Starszy Pracownik Socjalny, Starszy Pracownik socjalny, Inspektor ds. Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Włocławku działa w oparciu o:

- przepisy Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. 2016 poz. 930),
- Ustawę o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (Dz.U. z 2015 poz.114),
- Ustawę o pomocy państwa w wychowaniu dzieci z dnia 11.02.2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 195),
- Ustawę o Karcie Dużej Rodziny z dnia 5 grudnia 2014 r. (Dz.U. 2016 poz. 785),
- Ustawę o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (Dz.U. 2015 poz. 2156),
- Ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z 7 września 2007 r. (Dz.U.2016 poz.169),
- Ustawę z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz.U. 2005 nr 267 poz. 2259).

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej takie ośrodki realizują następujące zadania:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- b) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,

- c) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- g) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- h) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego
- i) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- j) praca socjalna,
- k) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- l) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- m) dożywianie dzieci,
- n) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- o) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- p) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- q) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- r) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- s) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- t) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

2. Zadania własne gminy:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,

- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- d) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- e) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych także udzielanie schronienia posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Świadczenia z pomocy społecznej obejmują:

1. Świadczenia pieniężne:

- a) zasiłek stały,
- b) zasiłek okresowy,
- c) zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- d) zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- f) pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,

g) świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,

h) wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2. Świadczenia niepieniężne:

a) praca socjalna,

b) bilet kredytowy,

c) składki na ubezpieczenie zdrowotne,

d) składki na ubezpieczenia społeczne,

f) pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,

g) sprawianie pogrzebu,

h) poradnictwo specjalistyczne,

i) interwencja kryzysowa,

j) schronienie,

k) posiłek,

l) niezbędne ubranie,

ł) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,

n) specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,

m) mieszkanie chronione,

o) pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,

p) pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Przyznanie pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej odbywa się za pomocą wcześniej przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego, w miejscu zamieszkania.

Do świadczeń o jakie mogą ubiegać się mieszkańcy Gminy należą:

- świadczenia pieniężne (zasiłek stały, okresowy, celowy i specjalny celowy);
- świadczenie niepieniężne (praca socjalna, składka na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne, pomoc rzeczowa, sprawienie pogrzebu, poradnictwo, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu

zamieszkania, w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt w domu pomocy społecznej).

GOPS realizując program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, udziela pomocy w formie dożywiania dzieci w szkołach oraz zasiłku celowego na zakup posiłku.

Zadaniem ośrodka jest udzielanie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są zobowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Włocławek

W poniższej tabeli przedstawione zostały formy udzielonej pomocy przez GOPS we Włocławku.

Tabela 13. Charakterystyka pomocy społecznej przyznanej mieszkańcom Gminy Włocławek w 2015 roku

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe ogółem, w tym:	36	388	170 793	36	52
- przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	28	296	138 450	28	28
- pozostającej w rodzinie	8	92	32 343	8	24
Zasiłki okresowe ogółem	267	1 789	659 838	267	854
Dotacja	267	1 789	659 838	267	854
Przyznane z powodu bezrobocia	259	1 693	624 430	259	596
Przyznane z powodu niepełnosprawności	8	96	35 408	8	22
Posiłek	238	38 495	122 800	125	789
- w tym dla dzieci	238	38 495	122 800	125	789
Usługi opiekuńcze ogółem	12	2 231	37 318	12	15
Sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0
- w tym osobom bezdomnym	0	0	0	0	0
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	277	372	109 200	277	526
Praca socjalna	403	449	-	398	1 062

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Skierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca Gminy w tym domu	0	0	0	0	0

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Włocławek

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina Włocławek corocznie opracowuje i uchwała „Roczny Program Współpracy Gminy Włocławek z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3, ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”.

Program określa cele, zasady i zakres przedmiotowy oraz formę współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi, wymienia priorytetowe zadania publiczne, które powinny być w pierwszej kolejności wsparte środkami publicznymi, wyznacza okres realizacji przewidzianych zadań, a także porusza kwestie sposobu realizacji Programu, wysokości środków przeznaczonych na realizację i sposobu oceny realizacji Programu.

Współpraca Gminy z organizacjami określonymi ustawą realizowana jest w oparciu o zasadę pomocniczości, suwerenności, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

Współpraca Gminy z organizacjami dotyczy realizacji zadań określonych w ustawie, w szczególności zadań z obszarów:

1. pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
2. integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
3. upowszechnianie - w ramach działalności kulturalnej – pielęgnowania polskości oraz świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
4. ochrony i promocji zdrowia, w tym zwalczania uzależnień,
5. działalności na rzecz osób niepełnosprawnych i zaawansowanych wiekiem,
6. wspomaganie rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju przedsiębiorczości,
7. wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych,
8. edukacji, oświaty i wychowania, w tym wypoczynku i zagospodarowania czasu wolnego dzieci,
9. kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i turystyki,

10. wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, w tym lokalnego sportu wyczynowego;
11. ekologii, ochrony przyrody i ochrony zwierząt,
12. porządku i bezpieczeństwa publicznego, pomocy ofiarom klęsk żywiołowych,
13. działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów międzynarodowych,
14. promocji i organizacji wolontariatu.

Na realizację Programu w budżecie Gminy na 2016 rok przeznaczono kwotę 85 000 zł.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Włocławek

Rada Gminy Włocławek Uchwałą nr XI/93/15 w dniu 30 listopada 2015 r. przyjęła Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Włocławek na rok 2016.

Jest to program, który kontynuuje inicjowane i realizowane w poprzednich latach działania dla tego typu problemu. Jego nadrzędnym celem jest tworzenie spójnego i zintegrowanego systemu działań profilaktycznych i naprawczych. Jest on składową gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Na terenie Gminy działają placówki i podmioty, które mają w swoim zakresie pomoc rodzinom, tj.:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Ośrodek Zdrowia w Kruszynie i Smólniku,
- Szkoły: Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Kruszynie i Smólniku, Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Modzerowie i Warząchewce Polskiej.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych rozpatruje wnioski między innymi o leczenie odwykowe, a także wysyła wezwania do osób uzależnionych i współuzależnionych. W 2015 roku Komisja skierowała 2 wnioski o leczenie odwykowe do Sądu Rejonowego we Włocławku. Opieką medyczną i terapeutyczną w zakresie leczenia alkoholowego objęto 6 osób.

Źródło: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomanii w Gminie Włocławek na 2016 r.

3.2.1. Rodzina

Rodzina jest podstawową grupą społeczną, która dostarcza społeczeństwu nowych członków i najlepiej kształtuje człowieka. Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. Prawidłowe funkcjonowanie rodzin oraz tworzenie odpowiednich warunków egzystencji leży w interesie jednostek i społeczeństwa. Rodzina i środowisko ma ogromny wpływ na kształtowanie się prawidłowego procesu wychowawczego i osobowościowego dziecka. W prawidłowo funkcjonujących rodzinach istnieje właściwy system cenionych wartości, gdzie na pierwszy plan wysuwane jest szczęście i dobro dziecka, które daje równocześnie szczęście rodzicielskie i małżeńskie. Dzięki temu kształtuje się pozytywna sfera emocjonalnych osobowości i odpowiednie postawy moralne.

W dzisiejszych czasach prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Trudności w realizowaniu funkcji wychowawczej wynikają z nieporadności życiowej rodziców, która często związana jest z sytuacją materialną rodziny, czy też występowaniem nałogów. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

Problemy występujące w takiej rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Czynniki odnoszące się do właściwości osobowościowych członków rodzin, jak alkoholizm, narkomania, przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych stanowią główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy problem długotrwałego bezrobocia, czy ubóstwa. Są one najczęściej przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. Dokonujące się zmiany, postęp, szybsze tempo życia, niosące za sobą wiele pozytywnych skutków, często pogłębiają wiele negatywnych zjawisk, takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przestępczość, które są niejednokrotnie przyczynami rozpadu rodziny.

W wyniku powyższych deformacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

W poniższej tabeli przedstawiona została charakterystyka mieszkańców w zakresie bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych.

Tabela 14. Charakterystyka mieszkańców w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin							
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	Razem	180	165	160	170	178	127
Liczba osób w rodzinach							
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	Razem	576	478	480	486	509	363

Źródło: Dane Urzędu Gminy Włocławek

Organizowane przez określone instytucje formy wsparcia na rzecz rodzin z problemami, mają na względzie istotę, jaką spełnia podstawowa rola opiekuńczo - wychowawcza rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, starają się przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stosowane rozwiązania powinny opierać się na współpracy różnych podmiotów wsparcia społecznego. Dzięki temu udzielona pomoc ma charakter kompleksowy i daje jak największe prawdopodobieństwo rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. W działaniach tych należy uwzględnić nie tylko wsparcie finansowe, ale również pomoc psychologów, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych czy policji, którzy pomogą walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności opiekuńczo-wychowawcze rodzin. Ważna jest również integracja rodzin, zapewnienie im możliwości wspólnego spędzania czasu i budowania więzi rodzinnych.

Na terenie Gminy Włocławek, zgodnie z Ustawą z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. 2016 poz. 785) realizowany jest projekt Karta Dużej Rodziny.

3.2.2. Bezrobocie

Występowanie bezrobocia jest jednym z najtrudniejszych problemów społecznych i gospodarczych. Jego następstwem są poważne zaburzenia występujące w środowisku i występowanie dyskomfortu psychicznego. Należą do nich przede wszystkim pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna. W związku z tym problemem istnieją instytucje obsługi i wspierania bezrobotnych oraz programy skierowane do tej grupy osób.

Mieszkańcy Gminy Włocławek znajdują zatrudnienie w podmiotach gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy, w pobliskich miejscowościach oraz miastach (głównie Włocławek). Oferowana na rynku pracy liczba miejsc jest niewystarczająca w stosunku do liczby osób potrzebujących pracy.

Na terenie Gminy występuje znaczne bezrobocie strukturalne. Kierunki kształcenia w placówkach ponadgimnazjalnych nie są całkowicie adekwatne do aktualnych potrzeb rynku pracy – brak odpowiedniej ilości osób przygotowanych do zawodów technicznych, co powoduje w kolejnych latach trudności w znalezieniu pracy.

Duże znaczenie ma również niechęć części osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz niedopasowanie wykształcenia części osób do potrzeb rynku pracy, np. duża liczba osób z wykształceniem wyższym humanistycznym (pedagogika, filozofia, historia) przy znikomym zapotrzebowaniu rynku. W związku z powyższym, duże bezrobocie na tym terenie powiązane jest z coraz większymi wydatkami na pomoc społeczną.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy we Włocławku na koniec grudnia wynosiła 16 010 osób (powiat grodzki – 8 209 osób, powiat ziemski 7 801 osób). Liczba ta była niższa od liczby bezrobotnych zarejestrowanych na koniec stycznia 2015 roku o 13,4%. W poniższej tabeli przedstawiona została liczba bezrobotnych w powiecie włocławskim w poszczególnych miesiącach 2015 roku.

Źródło: Dane ze strony internetowej PUP we Włocławku, <http://pup-wloclawek.pl/>

Tabela 15. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w poszczególnych miesiącach w okresie styczeń - grudzień 2015 r. (stan na koniec miesiąca)

Miesiące 2015 r.	Liczba bezrobotnych		+ wzrost - spadek (w osobach)	+ wzrost - spadek (w %)
	Ogółem	Kobiety	w stosunku do poprzedniego miesiąca	w stosunku do poprzedniego miesiąca
Styczeń	18 489	9 798	+563	+3,1
Luty	18 361	9 762	-128	-0,7
Marzec	17 717	9 473	-644	-3,5
Kwiecień	17 173	9 299	-544	-3,0
Maj	16 326	9 000	-847	-4,9
Czerwiec	15 714	8 829	-612	-3,7
Lipiec	15 186	8 650	-528	-3,3
Sierpień	14 920	8 565	-266	-1,7
Wrzesień	14 988	8 536	+68	+0,4
Październik	15 226	8 583	+238	+1,5
Listopad	15 402	8 541	+176	+1,1
Grudzień	16 010	8 693	+608	+3,9

Źródło: Dane ze strony internetowej PUP we Włocławku

Stopień bezrobocia na terenie powiatu włocławskiego w 2015 roku był wyższy od tego samego wskaźnika w całym województwie kujawsko-pomorskim oraz całym kraju. Wynosił na koniec roku dla powiatu grodzkiego 16,9%, a dla powiatu ziemskiego 23,5%.

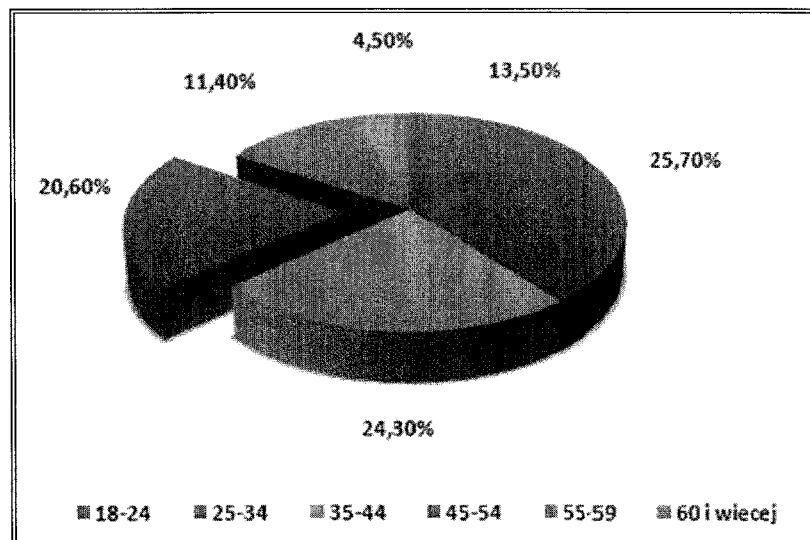
Tabela 16. Stopa bezrobocia na terenie powiatu włocławskiego w 2015 roku

POWIAT	MIESIĄC											
	STYCZEŃ	LUTY	MARZEC	KWIECIEŃ	MAJ	CZERWIEC	LIPIEC	SIERPIEŃ	WRZESIEŃ	PAŹDZIERNIK	LISTOPAD	GRUDZIEŃ
POLSKA	11,9	11,9	11,5	11,1	10,7	10,2	10,0	9,9	9,7	9,6	9,6	9,8
WOJEWÓDZTWO	16,1	16,0	15,5	14,9	14,2	13,6	13,4	13,1	13,0	12,8	12,9	13,3
WŁOCLĄWEK GRODZKI	19,3	19,2	18,8	18,5	17,6	16,9	16,6	16,2	16,3	16,5	16,4	16,9
WŁOCLĄWEK ZIEMSKI	25,9	25,8	24,9	24,0	23,3	22,9	22,1	21,9	21,9	22,2	22,7	23,5

Źródło: Dane ze strony internetowej PUP we Włocławku

Wśród bezrobotnych na terenie powiatu włocławskiego przeważają kobiety, które stanowią 54,3% ogółu bezrobotnych. Ponadto wg struktury wiekowej najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w przedziale wiekowym od 25 do 34 roku życia. Stanowiły one 25,7% ogółu bezrobotnych.

Wykres 5. Struktura bezrobotnych w powiecie włocławskim wg wieku w 2015 roku

Źródło: Dane ze strony internetowej PUP we Włocławku, <http://pup-wloclawek.pl/>

Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015 ulegała wahaniom. Liczba takich osób w 2015 r. w stosunku do liczby osób z roku bazowego (2010) zmalała o **4,13%**. W poniższej tabeli przedstawiona została charakterystyka liczby osób bezrobotnych w latach 2010-2015.

Tabela 17. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin bezrobotnych OGÓŁEM: w tym:	693	717	799	746	688	617
- kobiet	376	393	417	403	380	331
- mężczyzn	317	324	382	343	308	286
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	118	109	139	96	105	80
Liczba bezrobotnych absolwentów	34	43	46	35	22	27
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	16	11	17	16	15	14
Liczba osób bezrobotnych wg wieku:						
- bezrobotni do 25 roku życia	134	148	147	128	102	77
- bezrobotni od 26 do 50 roku życia	413	407	429	402	321	314
- bezrobotni powyżej 51 roku życia	146	162	185	171	182	226
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy:						
- bezrobotni do 1 miesiąca	68	56	54	57	90	35
- bezrobotni od 1 do 12 miesięcy	380	331	347	335	284	265
- bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	124	180	166	129	116	126
- bezrobotni powyżej 24 miesięcy	121	150	232	225	198	191
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia:						
- wykształcenie gimnazjalne i poniżej	308	310	327	285	277	239
- wykształcenie zasadnicze zawodowe	109	201	247	227	196	180
- wykształcenie średnie	158	162	164	182	163	148
- wykształcenie wyższe	28	44	61	52	52	50

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Włocławek

W związku z malejącą tendencją kształtowania się liczby osób bezrobotnych w powiecie włocławskim, mimo spadku w ostatnich latach liczby bezrobotnych na terenie Gminy Włocławek, w Gminie nadal brak wystarczającej liczby miejsc pracy. Jednostka ta powinna stale współpracować z instytucjami zajmującymi się problemem bezrobocia. Współpraca ta odbywać się powinna poprzez organizowanie i realizowanie szkoleń, kursów zawodowych oraz projektów zmierzających do ograniczenia bezrobocia wśród mieszkańców.

Gmina Włocławek proponuje mieszkańcom prace społeczno-użyteczne, a także prace interwencyjne. Bezpośrednią pomocą finansową dla osób bezrobotnych zajmuje się GOPS Włocławek. Z kolei Urząd Gminy utrzymuje stały kontakt z OHP oraz PUP Włocławek, w celu

uzyskania informacji na temat ewentualnych możliwości zatrudnienia mieszkańców Gminy Włocławek.

3.2.3. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych problemów współczesnego świata, który wiąże się z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, psychicznych bądź umysłowych. Osoby z dysfunkcjami zdrowotnymi, często mają ograniczony udział w życiu społecznym i nie funkcjonują w nim prawidłowo.

Dyskryminacja ludzi niepełnosprawnych pojawia się w wielu sferach życia społecznego. Osoby takie na co dzień napotykać na swej drodze różnego rodzaju bariery, takie jak m.in. bezrobocie, bariery architektoniczne i komunikacyjne, utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji oraz izolacja społeczna.

Osoby niepełnosprawne funkcjonują inaczej i potrzebują pomocy ze strony społeczeństwa. Niezbędna jest zmiana stereotypowych postaw społeczeństwa, dzięki możliwości bezpośredniego kontaktu z osobami niepełnosprawnymi (np. w pracy), który będzie dawał większe szanse na zniwelowanie tego problemu społecznego.

Niepełnosprawność stanowi istotny problem również na terenie Gminy Włocławek. W poniższej tabeli przedstawiona została liczba osób niepełnosprawnych na terenie niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

Tabela 18. Stan osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba osób niepełnosprawnych, w tym:	1 527	1 644	1 694	1 507	1 488	b/d
- kobiety	754	871	863	722	674	b/d
- mężczyźni	690	773	831	785	814	b/d
Liczba niepełnosprawnych wg rodzaju niepełnosprawności:						
- z niepełnosprawnością intelektualną	66	56	54	66	52	b/d
- z upośledzeniami widzenia	53	75	72	51	51	b/d
- z upośledzeniami w zakresie komunikowania się (mowa, pismo)	135	177	175	161	134	b/d

Źródło: Dane z GOPS we Włocławku

Na terenie Gminy Włocławek istnieją budynki użyteczności publicznej dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, jednak nadal potrzebne są działania i inwestycyjne mające na celu znoszenia barier architektonicznych. Na terytorium tej jednostki samorządowej nie ma poradni specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych.

3.2.4. Uzależnienia

ALKOHOLIZM

Alkoholizm jest przewlekłym zaburzeniem polegającym na spożywaniu nadmiernej ilości alkoholu. Jest to poważny problemem społecznym, który doprowadza ludzi do wyniszczenia zdrowotnego i psychicznego. Nałóg ten dotyczy nie tylko bezpośrednio osoby spożywającej alkohol, ale w dużej mierze wpływa na osoby znajdujące się w jego otoczeniu. Wpływa to na wzrost przestępczości i przemocy w rodzinie, ale prowadzi również do innych zakłóceń życia rodzinnego. Efektem tego uzależnienia może być także izolacja społeczna, problemy finansowe i problemy z prawem. Problem ten dotyka coraz większą grupę ludzi, również młodzież i dzieci w wieku szkolnym. Alkoholizm jest zjawiskiem występującym w kręgu patologii społecznej.

Przeciwdziałanie i eliminacja tego zjawiska opiera się na długofalowych i wielokierunkowych działaniach. Jest to niezwykle trudny i skomplikowany proces, którego warunkiem są chęci osoby, której problem dotyczy. Warunkiem wyzdrowienia takich osób jest przede wszystkim abstynencja. Wspomagana jest ona m.in. przez organizowanie specjalnych terapii uzależnień, czy udziału w spotkaniach Anonimowych Alkoholików.

W poniższej tabeli przedstawiona została charakterystyka liczby mieszkańców, których dotyczy problem uzależnienia od alkoholu.

W Gminie Włocławek realizowany jest *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*. Działa także Komisja Przeciwdziałania Alkoholizmowi. Ponadto cztery razy w miesiącu odbywają się spotkania grupy terapeutycznej AA, prowadzone przez terapeutę uzależnień. Istnieje także możliwość kontaktu z Poradnią leczenia uzależnień przy ulicy Stodólnej 70 we Włocławku.

Wykres 6. Liczba rodzin i osób dotkniętych problemem alkoholowym na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	18	20	20	26	26	31
Liczba osób	57	55	55	63	63	77

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Włocławek

NARKOMANIA

Kolejnym bardzo poważnym problemem społeczeństwa, który obejmuje różne grupy społeczne i wiekowe, jest zagrożenie związane z narkomanią. Zjawisko to polega na stosowaniu środków odurzających i utracie nad tym kontroli. Narkomania jest więc stanem uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to obejmuje nie tylko nałogowe używanie

narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Systematyczne odurzanie się narkotykami staje się coraz bardziej zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na skutek przyjmowania różnych substancji) i dla mienia społeczeństwa (rozboje, rabunki, kradzieże popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego).

Osoby zażywające narkotyki, często widzą w środkach odurzających metodę rozwiązywania problemów i ucieczkę od wyzwań współczesnego świata. Wpływa to na występowanie dysfunkcji społecznych, powodujących zanikanie więzi oraz systemów wartości, a nawet całkowitą degradację jednostek.

Na terenie Gminy Włocławek nie zaobserwowano przypadków narkomanii. Jednak należy zaznaczyć, że osoby i rodziny dotknięte tym problemem niechętnie się do niego przyznają.

INNE UZALEŻNIENIA

- **uzależnienie od dopalaczy**, które młodzież może zakupić przez Internet. Dopalacze mają działanie psychoaktywne, wywołują w organizmie określony stany – odurzenia, pobudzenia, euforii, halucynacje. Są to substancje zażywane w celu wywołania odpowiadającego efektu, takiego jak po zażyciu narkotyków. Osoba zażywająca nie dostrzega negatywnych konsekwencji wynikających z ich brania. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą występujące: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, zawał serca, udar mózgu, stany agresji, które mogą zakończyć się próbą samobójstwa lub zabójstwa, śpiączka, niewydolność nerek, wątroby. Do leczenia uzależnienia niezbędne jest przejście programu terapeutycznego i abstynencja. Bardzo ważnym elementem jest również uczestnictwo w tzw. grupach wsparcia.
- **uzależnienie od komputera i gier komputerowych**, najczęściej dotyczy dzieci i młodzieży i jest wynikiem ciągłej potrzeby używania komputera i grania w gry komputerowe. Powoduje to, że osoby uzależnione często nie potrafią odróżnić rzeczywistości od fikcji i zaczynają w ich życiu występować problemy społeczne, psychologiczne i somatyczne. Do negatywnych skutków tego zjawiska zalicza się m.in.: stopniowy zanik więzi rodzinnych, utrudniony rozwój intelektualny, osłabiona siła woli, osobowości i wrażliwości moralnej oraz zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych.
- **uzależnienie od hazardu**, polega na częstym, nadmiernym i powtarzającym się uprawianiu gier hazardowych. Jest to związane z silną i nieustanną potrzebą przeżywania silnego napięcia. Zjawisko to zaczyna kontrolować życie chorego

i prowadzi do zaniedbania jego społecznych, zawodowych i rodzinnych zobowiązań. W miarę postępowania choroby zwiększa się izolacja społeczna. Pojawia się poczucie winy i wstydu, a chory zaczyna ukrywać swoje uzależnienie. Gracz czuje konieczność natychmiastowego zaspokojenia własnych potrzeb, co może prowadzić do aktów przemocy i przestępstw dokonywanych w celu zdobycia środków do gry.

3.2.5. Ubóstwo

Przez ubóstwo rozumiemy brak dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki, w szczególności w zakresie jedzenia, schronienia, ubrania, transportu oraz podstawowych potrzeb kulturalnych i społecznych. Ubóstwo godzi w materialne podstawy bytu rodzin, zmniejsza szanse edukacyjne dzieci, często prowadzi również do rozpadu rodziny. Zjawisko to jest niestety coraz bardziej powszechne i niebezpieczne, gdyż niemożność zaspokojenia swoich potrzeb często prowadzi do frustracji oraz patologii.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zobowiązany jest udzielić wsparcia osobom żyjącym na poziomie minimum socjalnego.

Ubóstwo stanowi w Gminie Włocławek jedną z ważniejszych przyczyn przyznawania pomocy. W poniższej tabeli scharakteryzowana została liczba osób dotkniętych tą trudną sytuacją życiową.

Tabela 19. Liczba rodzin i osób dotkniętych problemem ubóstwa na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	240	317	320	343	381	321
Liczba osób	744	920	917	912	920	379

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Włocławek

Wg danych w Tabeli 19 liczba osób, których dotyka problem ubóstwa kształtowała się nierównomiernie w poszczególnych latach. W 2015 roku nastąpił znaczny spadek (58,81%) liczby osób dotkniętych problemem ubóstwa w porównaniu z rokiem wcześniejszym. Jest to pozytywna tendencja. Jednakże nadal wiele rodzin z terenu Gminy potrzebuje wsparcia materialno-finansowego i zapomogi, na zaspokojenie bieżących podstawowych wydatków.

3.2.6. Bezdomność

Za osobę bezdomną uważa się osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkaniowym - w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkaniowym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Bezdomność wyklucza osoby z właściwego funkcjonowania w życiu społecznym oraz związana jest z występowaniem różnego rodzaju patologii. Jeśli jest to proces długotrwały, zjawisko to skutkuje zerwaniem więzi społecznych i utratą tożsamości.

Do zadań własnych gminy należy udzielanie pomocy bezdomnym. Może ona przybrać formę przydzielania schronienia, posiłku, ubrania, czy zasiłku celowego na leczenie.

W Gminie Włocławek problem bezdomności występuje w małej skali. Liczba osób bezdomnych na terenie niniejszej jednostki samorządu terytorialnego zmalała o ponad 70% w 2015 r. w porównaniu z rokiem bazowym (2010 r.). Poniżej przedstawione zostały szczegółowe dane liczbowe na temat tego zjawiska.

Tabela 20. Liczba rodzin i osób dotkniętych problemem bezdomności na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	6	7	7	9	11	5
Liczba osób	18	18	18	23	28	5

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Włocławek

Osoby bezdomne z terenu Gminy Włocławek, na podstawie porozumienia, są kierowane do schroniska Caritas we Włocławku. Bezpośrednia pomocą osób bezdomnych zajmuje się GOPS Włocławek.

3.2.7. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można najogólniej określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub zaniechanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Do najczęstszych przyczyn przemocy należą: konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, czy też upadek dobrych obyczajów w rodzinach. Ponadto zjawiskami, które często towarzyszą przemocy w rodzinie są alkoholizm oraz rozwody. Ofiarami przemocy są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni.

Formy przemocy:

- fizyczna – wszelkiego rodzaju zachowania agresywne, o różnym stopniu nasilenia, odnoszące się do ciała, np. wymierzanie policzków, bicie, kopanie itp.,
- seksualna - zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt, zmuszanie do oglądania filmów, zdjęć pornograficznych itd.)
- psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby lub tego, co do niej należy, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu, ubliżaniu, szantażowaniu itp.

Źródło: ms.gov.pl

- ekonomiczna - celowe niszczenie czyjejs własności, pozbawianie środków lub stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

Źródło: <http://www.niebieskalinia.info/>

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją słowną i fizyczną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych;
- przemoc chłodna – jest pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina raczej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię fałszywie pojmowanych „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.

Źródło: ms.gov.pl

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem występującym dużo częściej, niż mówią o tym oficjalne statystyki. Działania pomocowe w tym zakresie opierają się na współpracy gmin i ośrodków pomocy społecznej m.in. ze specjalistycznymi ośrodkami poradnictwa i terapii. Powołanie zespołu interdyscyplinarnego, ma za zadanie pomagać przeciwdziałać temu zjawisku i zwiększyć zakres proponowanej pomocy ofiarom. Będzie również oddziaływać na większą wykrywalność występowania takich sytuacji oraz świadomość i umiejętność rozpoznawania sytuacji przemocy wśród mieszkańców Gminy. Wpłynie to na efektywniejsze możliwości i sposoby reagowania na przemoc na danym terenie.

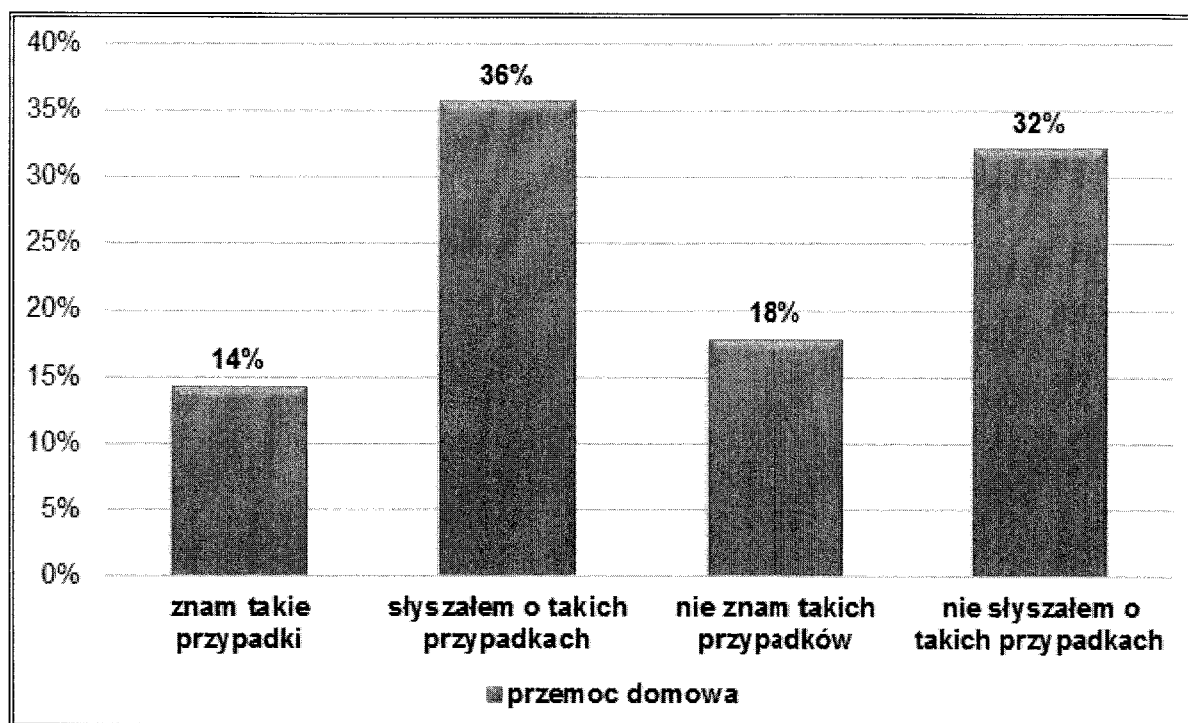
Na terenie Gminy Włocławek działa Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którego celem jest działalność profilaktyczna i pomoc rodzinom w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych. Zespół Interdyscyplinarny w Gminie składa się z Kierownika GOPS, pracowników socjalnych, przedstawicieli Policji, pedagogów szkolnych, kuratorów, położnej oraz księdza. GOPS regularnie pozostaje w kontakcie z Policją oraz kuratorami rodzinnymi. GOPS realizuje również *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*.

Problem przemocy w rodzinie często nie jest ujawniany. Doświadczenie przemocy od osób bliskich wpływa na wiele psychologicznych mechanizmów, które powodują, że ofiary przemocy, usprawiedliwiają sprawców. W związku z tym, przyjęte statystyki nie oddają

prawdziwych rozmiarów problemu. Zjawisko to jest nazywane często problemem, tzw. czterech ścian, jest procesem długotrwałym i bagatelizowanym przez osoby, które dotyka.

Według części mieszkańców Gminy Włocławek biorących udział w ankiecie, na terenie jednostki samorządu terytorialnego występuje problem przemocy domowej. Około 14% ankietowanych zna przypadki występowania przemocy domowej na terenie Gminy, zaś 36% respondentów słyszało o przypadkach stosowania przemocy domowej w Gminie Włocławek. Szczegółowe dane na temat postrzegania przez mieszkańców Gminy Włocławek przemocy domowej zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 7. Zjawisko przemocy domowej na terenie Gminy Włocławek według ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

3.2.8. Przestępczość

Encyklopedia PEW definiuje pojęcie przestępstwa jako: „zawinione zachowanie się człowieka, zabronione przez ustawę pod groźbą kary jako społecznie niebezpieczne”, natomiast kodeks karny formułuje je jako: „popętnienie czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia”.

Obydwie definicje wskazują na to, że przestępstwo pociąga za sobą określone sankcje, odciska ono także negatywne piętno na życiu jednostki, a zwłaszcza osób nieletnich. W ostatnich latach zauważalne jest rozprzestrzenianie się tego negatywnego zjawiska,

co skłania instytucje do podejmowania działań profilaktycznych w celu jego ograniczenia i eliminowania.

W poniższej tabeli zostały zawarte informacje odnośnie liczby przestępstw w Gminie Włocławek w ostatnich latach. W związku z tym, że Główny Urząd Statystyczny udostępnia statystyki jedynie dla powiatów, prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu włocławskiego oraz mieszkańców Gminy Włocławek.

Tabela 21. Przestępstwa stwierdzone (oszacowane) w Gminie Włocławek w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Przestępstwa ogółem	110	111	113	b/d
Przestępstwa kryminalne	77	73	87	b/d
Przestępstwa przeciwko mieniu	63	60	58	b/d
Przestępstwa drogowe	26	26	20	b/d
Przestępstwa gospodarcze	3	8	4	b/d
Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	3	3	4	b/d

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/>

Wskaźnik liczby przestępstw ogółem na 1000 mieszkańców w Gminie Włocławek wynosi 16,32% i jest on niższy od wskaźnika przestępczości dla województwa kujawsko-pomorskiego (19,88%) oraz wskaźnika przestępczości dla Polski (22,72%).

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/>

3.2.9. Osoby starsze

Starość i starzenie się – to pojęcia, które nie zostały jeszcze jednoznacznie zdefiniowane, zarówno przez nauki biologiczne, jak i społeczne. Pierwsze z tych pojęć traktowane jest jako zjawisko, faza życiowa, drugie natomiast jest procesem.

Za podstawowe cechy starości uważa się: znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym, postępujące ograniczenie ruchowe i samodzielności życiowej, stopniowe nasilenie się zależności od otoczenia.

Najważniejszymi problemami osób starszych są: samotność, choroba, inwalidztwo, życie w ubóstwie i poczucie nieprzydatności. Wszechobecny „kult młodości” prowadzi do marginalizacji osób starszych, jako zbiorowości i stopniowego eliminowania ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego.

Według danych epidemiologicznych, ok. 95% Polaków starzeje się w sposób niefizjologiczny, wraz z wiekiem pojawia się niedośćność, niedowidzenie, głuchota, otępienie, niesprawność ruchowa.

Zjawisko starzenia się społeczeństwa ma niekorzystny wpływ na sytuację demograficzną. Sukcesywny wzrost liczebności osób starszych, prawdopodobnie pociągnie za sobą nasilenie się problemów społecznych dotyczących osoby starsze. Ponadto, może to spowodować wzrost wydatków w zakresie opieki społecznej. Gmina powinna dążyć do rozwoju usług skierowanych do starszych grup wiekowych oraz rozwoju działalności z zakresu opieki zdrowotnej i socjalnej ukierunkowanej do tej grupy. Niezbędna jest także likwidacja barier architektonicznych oraz tworzenie łatwo dostępnej komunikacji publicznej.

Zapewnienie odpowiedniej opieki osobom starszym przez właściwe instytucje i programy jest jednym z wyzwań, z którym musi zmierzyć się każda z jednostek samorządu terytorialnego.

W 2015 roku na terenie Gminy Włocławek wśród osób powyżej 60 roku życia przeważały kobiety, które stanowiły 55,18% osób starszych.

Tabela 22. Mieszkańcy Gminy Włocławek powyżej 60 roku życia (stan na 31.12.2015)

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	448	242	206
65-69 lat	329	154	175
70-74 lata	196	89	107
75-79 lat	150	59	91
80-84 lata	136	38	98
85 i więcej	84	20	64
Razem	1 343	302	741

Źródło: Dane GUS

Mieszkańcy Gminy biorący udział w ankiecie także dostrzegli problemy, z jakimi borykają się osoby starsze na tym terenie. Ankietowani wśród niezbędnych działań, które mogą przyczynić się do poprawy życia osób starszych wymieniali m.in.: wsparcie rehabilitacyjne, usługi opiekuńcze, pomoc socjalną i komunikacyjną. Ważne znaczenie ma także organizacja czasu osób starszych przejawiająca się w tworzeniu kół zainteresowań czy Klubu Seniora.

3.2.10. Wykluczenie cyfrowe

Pojęcie wykluczenia cyfrowego odnosi się do różnic pomiędzy osobami, które mają regularny dostęp do technologii cyfrowych i informacyjnych i potrafią efektywnie z niego korzystać, a tymi, którzy tego dostępu nie posiadają (lub nie potrafią z niego skorzystać). Problem wykluczenia społecznego może mieć dwa źródła:

- brak możliwości korzystania z odpowiedniego sprzętu i oprogramowania (tzw. bariery twarde);
- brak wiedzy i umiejętności (tzw. bariery miękkie).

Na terenie Gminy, z roku na rok obserwuje się coraz większą skalę problemu wykluczenia cyfrowego, którego przyczyną jest brak możliwości korzystania z odpowiedniego sprzętu i oprogramowania.

Należy jednak zaznaczyć, że korzystanie z Internetu jest mocno związane z wiekiem – im osoby starsze, tym rzadziej korzystają z Internetu. Wzrost liczby osób starszych (starzenia się społeczeństwa) powoduje nasilenie się zjawiska wykluczenia cyfrowego, spowodowanego barierami psychologicznymi – brakiem wiedzy i umiejętności. Kluczowe znaczenie dla wykluczenia cyfrowego, uwarunkowanego powodami miękkimi mają także: brak potrzeby, motywacji i kompetencji. Szczególnie dużą skalę tego zjawiska obserwuje się w niektórych grupach społeczno – ekonomicznych: emeryci, rolnicy, renciści, gdzie odsetek użytkowników Internetu jest bardzo niski.

W nawiązaniu do wyżej przedstawionych problemów, kluczowe jest stymulowanie potrzeb, wzbudzanie motywacji i rozwijanie kompetencji korzystania z Internetu. Ponadto, należy komunikować korzyści związane z korzystaniem z Internetu i pokazywać konkretne zastosowania w kontekście sytuacji dobrze znanych osobom niekorzystającym.

Przy formułowaniu zadań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu, należy zwrócić szczególną uwagę na określone grupy: osoby starsze, nieaktywne zawodowo, mniej zamożne, gorzej wykształcone – do tych grup powinny trafiać działania związane z cyfrowym włączeniem. Duże znaczenie dla e-integracji ma także rozwój oferty usług, treści. Potrzebne jest zwiększenie dostępności serwisów internetowych, konieczne są też programy szkoleniowe powiązane z pomocą techniczną dla uczestników szkolenia po jego zakończeniu.

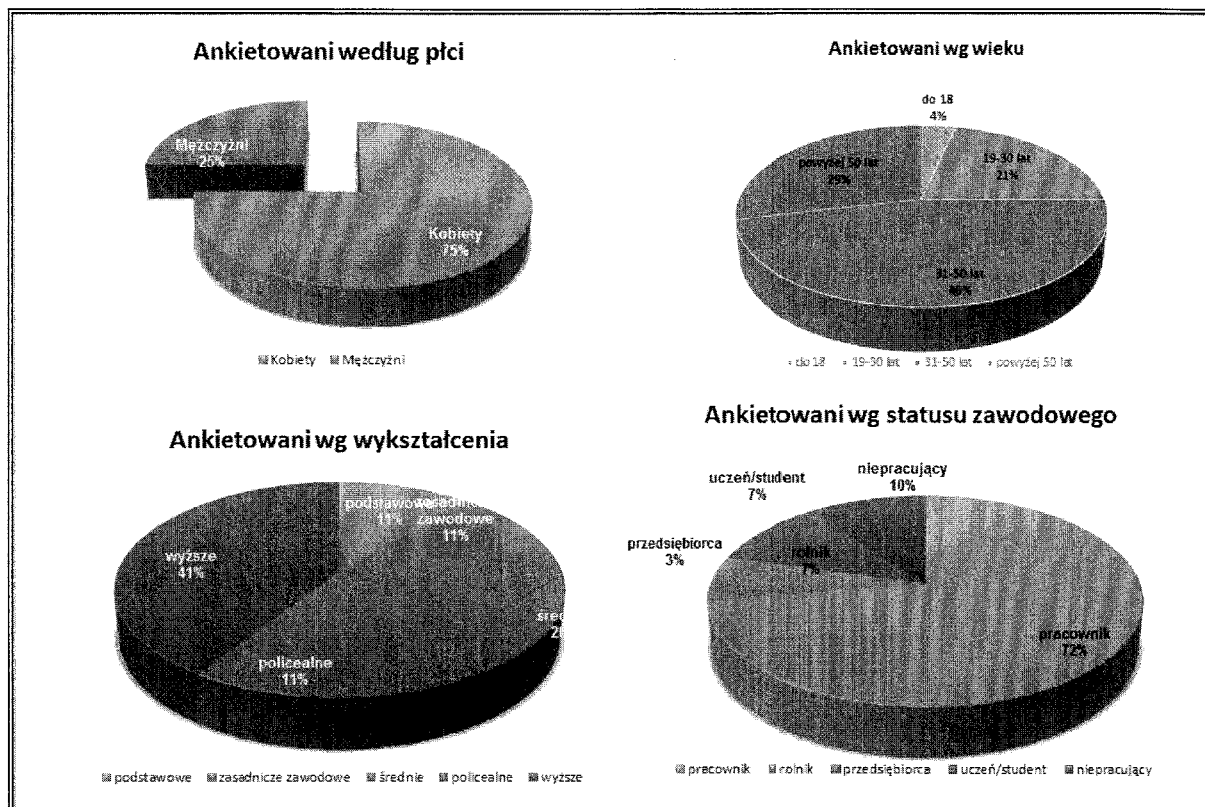
3.3. Wyniki badania ankietowego

W ramach opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Włocławek na lata 2016-2026 przeprowadzono wśród mieszkańców ankietyzację w celu zdiagnozowania problemów społecznych.

Ankieta składała się z 12 pytań zamkniętych oraz jednego pytania otwartego, dotyczących sfery społecznej, w których poproszono ankietowanych o wyrażenie opinii na temat sytuacji społecznej mieszkańców Gminy. Pytania dotyczyły następujących obszarów: ubóstwa,

niepełnosprawności, dostępu do służby zdrowia, osób starszych, uzależnień oraz bezpieczeństwa.

W ankiecie udział wzięło 28 osób. Charakterystykę osób ankietowanych przedstawiono poniżej, natomiast wyniki ankiety dotyczące pytań otwartych i zamkniętych stanowią **Załącznik 1** do niniejszej Strategii.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najprostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** – to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** – to wszystkie zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** – to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być

zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).

- **SŁABE STRONY** – to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania Gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono dwie tabele analiz SWOT. W jednej prezentowane są mocne i słabe strony gminy, w drugiej zaś szanse i zagrożenia. Z uwagi na materię opracowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach ograniczono do sfer mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 23. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • zapewniony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej; • wystarczająca liczba placówek oświatowych na poziomie podstawowym i gimnazjalnym działających na terenie Gminy; • dostęp do opieki przedszkolnej; • kompetentne i sprawne działanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej; • działalność kulturalna Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki Publicznej, która wpływa na integrację i organizację czasu wolnego mieszkańcom Gminy; • rozbudowana i systematycznie modernizowana infrastruktura rekreacyjna, społeczna i techniczna na terenie Gminy; • pomoc dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków; • pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; • spadek liczby osób bezrobotnych na terenie Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy; • duży odsetek bezrobotnych wśród beneficjentów GOPS; • występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych; • występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług;
Szanse	Zagrożenia

<ul style="list-style-type: none"> • dotacje z Unii Europejskiej przyznawane w ramach funduszy pomocowych; • utrzymanie się pozytywnych trendów dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; • efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej, koordynacja tych działań; • potencjał turystyczny; • obecność terenów inwestycyjnych, sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości na terenie Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby ludności; • ujemny przyrost naturalny; • starzenie się społeczeństwa; • duży udział osób bezrobotnych; • obecność autostrady A1; • konkurencja pomiędzy gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizację inwestycji; • rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych; • bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych.
---	--

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z tabeli analizy SWOT, wiele zagrożeń dla rozwoju Gminy Włocławek dotyczy szeroko rozumianej polityki społecznej. Zjawiska takie jak bezrobocie i ubóstwo z jednej strony są wynikiem określonych procesów społeczno-gospodarczych, z drugiej zaś same potrafią generować nowe problemy w postaci uzależnień czy przemocy w rodzinie. Ich rozwiązanie wymaga kompleksowego podejścia do zastanej rzeczywistości, ze szczególnym uwzględnieniem osób, które zagrożone są wykluczeniem społecznym. Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia łatwo stać się beneficjentem systemu pomocy społecznej, o wiele trudniej jednak powrócić na drogę samodzielności i odpowiedzialności za byt własny i losy rodziny. W związku z tym, w proponowanych działaniach położono duży nacisk na profilaktykę, działania edukacyjne i terapeutyczne.

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które:

- wynikają z analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach (z diagnozy sytuacji społecznej),
- uwzględniają tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana Strategia, czyli lat 2016-2026.

4.1. Prognoza demograficzna

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie *Prognozy dla powiatu włocławskiego na lata 2014-2050* opracowanej przez GUS prognozuje się, że w latach 2016-2026 na terenie Gminy Włocławek zarówno liczba urodzeń żywych, jak i liczba zgonów przyjmą trend malejący. Oznacza to, że w analizowanych latach nastąpi spadek urodzeń na tym terenie (od roku 2016 – 59 osób do

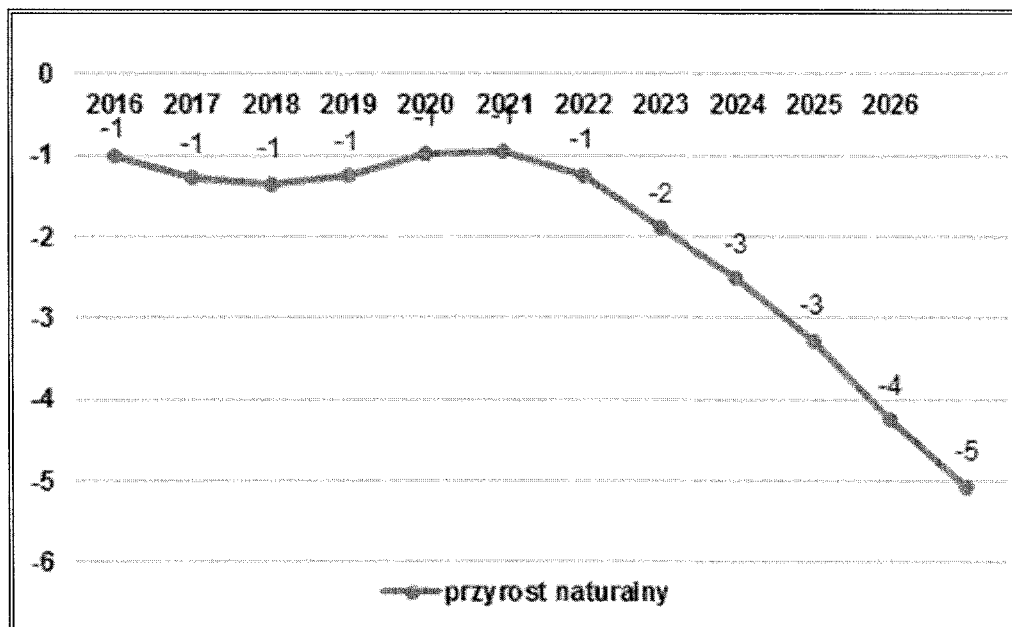
roku 2026 – 54 osób). Liczba zgonów natomiast w kolejnych latach zmaleje (w 2016 – 60 zgonów) i w 2026 przyjmie wartość 59 zgonów. Przyrost naturalny (różnica między urodzeniami a zgonami) na terenie Gminy Włocławek będzie kształtować się na ujemnym rosnącym poziomie.

Tabela 24. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Włocławek do 2026 roku

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2016	59	60	-1
2017	59	60	-1
2018	59	60	-1
2019	59	60	-1
2020	59	60	-1
2021	58	60	-2
2022	58	59	-1
2023	57	59	-2
2024	56	59	-3
2025	55	59	-4
2026	54	59	-5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014 – 2050 opracowanej przez GUS

Wykres 8. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Włocławek do 2026 roku

Źródło: Opracowanie własne

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Saldo migracji to różnica między osobami, które w danym roku osiedliły się na terenie Gminy, a osobami, które wyprowadziły się z jej terenu.

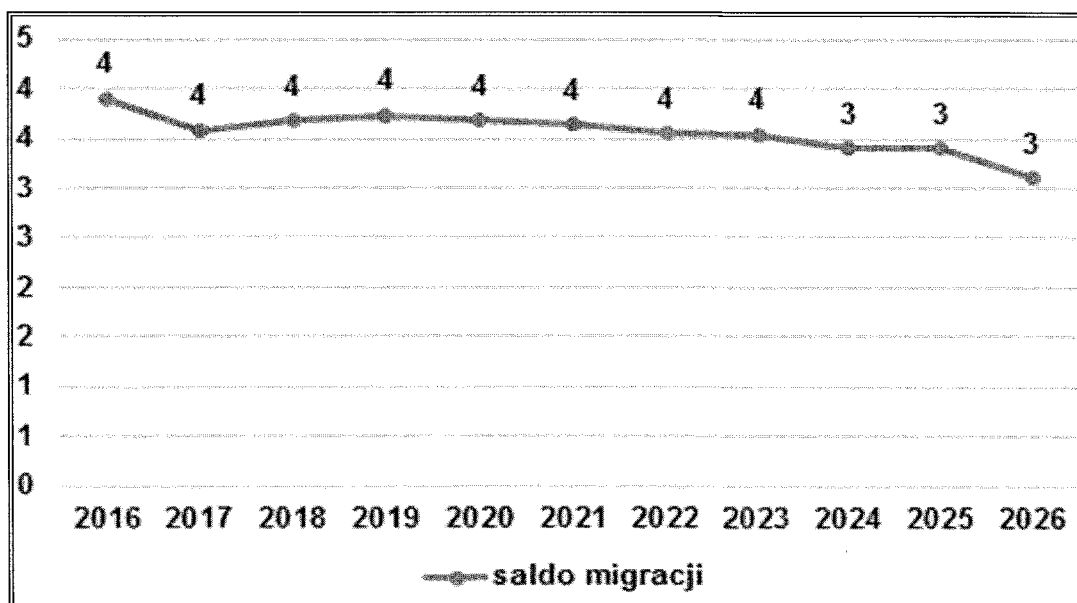
Zgodnie z prognozą do 2026 roku, saldo migracji na pobyt stały w Gminie Włocławek przyjmie trend malejący. Szczegółowa prognoza salda migracji na przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego na lata 2016-2026 została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 25. Prognoza salda migracji w Gminie Włocławek do 2026 roku

Lata	Napływ	Odpływ	Saldo migracji
2016	89	85	4
2017	88	84	4
2018	87	83	4
2019	86	83	4
2020	86	82	4
2021	85	81	4
2022	84	80	4
2023	83	79	4
2024	82	78	3
2025	81	77	3
2026	80	77	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014 – 2050 opracowanej przez GUS

Wykres 9. Prognoza salda migracji w Gminie Włocławek do 2026 roku

Źródło: Opracowanie własne

PROGNOZA LUDNOŚCI

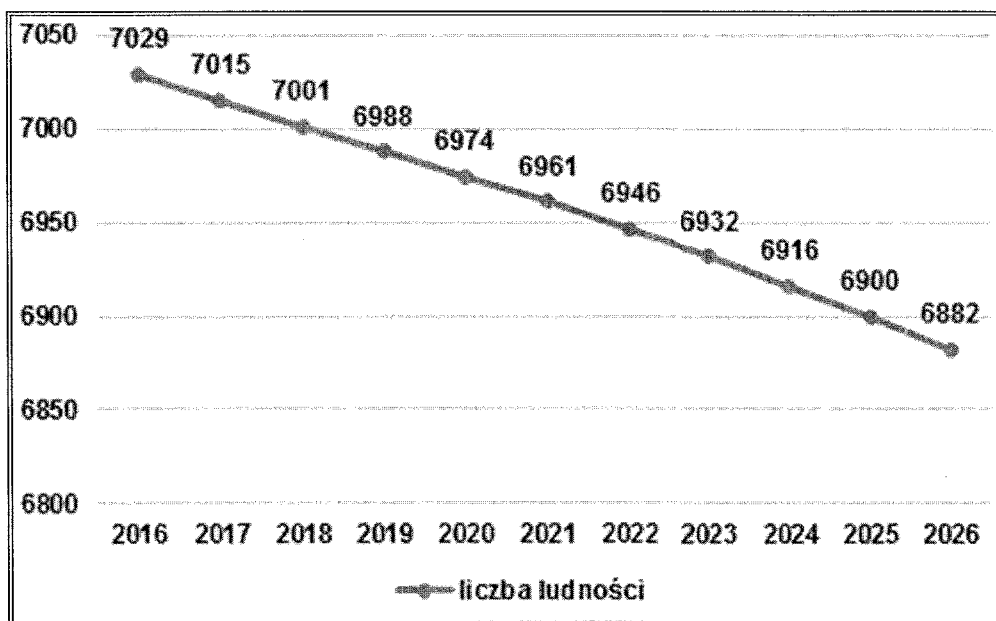
Na podstawie prognozy salda migracji i przyrostu naturalnego przyjęto prognozę liczby mieszkańców Gminy Włocławek w latach 2016 - 2026. Prognozuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców Gminy w kolejnych latach.

Tabela 26. Prognoza liczby ludności Gminy Włocławek do 2026 roku

Lata	saldo migracji	przyrost naturalny	liczba mieszkańców Gmina Włocławek
2016	4	-1	7 029
2017	4	-1	7 015
2018	4	-1	7 001
2019	4	-1	6 988
2020	4	-1	6 974
2021	4	-2	6 961
2022	4	-1	6 946
2023	4	-2	6 932
2024	3	-3	6 916
2025	3	-4	6 900
2026	3	-5	6 882

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014 – 2050 opracowanej przez GUS

Wykres 10. Prognoza liczby ludności Gminy Włocławek do 2026 roku

Źródło: Opracowanie własne

PROGNOZA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

Struktura ludności według wieku będzie ulegać dynamicznym zmianom, praktycznie w całym prognozowanym okresie. Zmiany te są przede wszystkim konsekwencją demograficznego „falowania”, tj. pojawiania się na przemian wyżów i niżów demograficznych, których efekty nakładają się na siebie z różną siłą w różnych okresach, powodując bardziej widoczne zmiany w procesach dzietności i umieralności, natomiast w mniejszym stopniu oddziałują na tę strukturę zmiany w rozmiarach migracji zagranicznych definitywnych, czyli migracji na pobyt stały, a szczególnie emigracji.

Tabela 27. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Gminy Włocławek do 2026 roku

Wyszczególnienie	Prognoza ludności wg wieku										
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Ogółem	6930	7161	7022	7016	7036	6995	7013	7012	7008	7005	7018
0-4 lata	331	334	340	339	340	339	338	337	336	335	335
5-9 lat	379	372	365	363	368	369	372	379	378	378	378
10-14 lat	369	376	376	380	373	371	365	357	355	360	361
15-19 lat	423	422	424	430	430	438	446	447	451	442	440
20-24 lata	498	493	497	493	497	494	493	496	502	503	511
25-29 lat	417	665	522	521	515	511	506	511	506	511	508
30-34 lata	486	480	476	474	500	456	483	478	477	471	468
35-39 lat	563	572	578	574	578	574	567	562	560	561	567
40-44 lata	575	572	568	568	564	559	567	573	569	573	568
45-49 lat	491	486	487	487	489	486	484	481	480	477	472
50-54 lata	492	487	491	496	497	505	500	500	501	503	500
55-59 lat	527	522	521	516	520	525	530	533	539	540	549
60-64 lata	459	458	458	457	446	442	439	437	435	437	441
65-69 lat	333	340	338	336	340	338	337	337	336	328	325
70-74 lata	222	215	217	219	216	199	203	202	201	203	202
75-79 lat	147	146	144	143	147	171	165	166	168	165	153
80-84 lata	132	133	133	133	133	134	133	131	130	134	157
Powyżej 85	87	87	86	85	85	84	85	84	84	84	83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014 – 2050 opracowanej przez GUS

Tabela 28. Prognoza ludności wg ekonomicznych grup wieku

Wyszczególnienie	Prognoza ludności wg ekonomicznych grup wieku										
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	1324	1332	1330	1337	1340	1339	1339	1336	1334	1329	1326
Ludność w wieku produkcyjnym	4597	4586	4588	4581	4576	4565	4560	4568	4567	4574	4576
Ludność w wieku poprodukcyjnym	1108	1110	1110	1111	1112	1122	1125	1120	1120	1118	1117

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014 – 2050 opracowanej przez GUS

PROGNOZA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Wzrost poziomu wykształcenia jest jednym z czynników określających rozwój społeczeństwa. W ciągu dziewięciu lat dzielących spisy powszechne obserwuje się dynamiczne zmiany, które wpłynęły w sposób znaczący na zmianę struktury ludności według poziomu wykształcenia.

Zachowanie trendów dążenia społeczeństwa do podwyższania i uzupełniania wykształcenia pozwala sądzić, że dane dotyczące poziomu wykształcenia z roku na rok będą ulegały poprawie. Zjawisko będzie dotyczyło przede wszystkim osób z wykształceniem średnim, które będą dążyły do uzyskania tytułu licencjata, inżyniera lub magistra, w marginalny sposób osób starszych z wykształceniem podstawowym.

4.2. Prognoza zmian

W rezultacie podjętych działań ujętych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Włocławek na lata 2016-2026” przewiduje się wzrost zaufania mieszkańców do instytucji pomocowych, wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców Gminy oraz zmniejszenie zasięgu występujących na jego terenie problemów społecznych, które zostały szczegółowo scharakteryzowane w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 29. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> – spadek liczby osób bezrobotnych, – wzrost liczby miejsc pracy w wyniku powstawania nowych podmiotów gospodarczych, – poprawa dostępu usług świadczonych przez PUP, – aktywizacja osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym, – zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, – wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej i usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych, – powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, – podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych i psychologicznych w miejscach publicznych, – wzrost zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe, – zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, – zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami, – łagodzenie skutków społecznych i zawodowych alkoholizmu, – rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny.
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> – poprawę warunków życia mieszkańców Gminy, – zapewnienie odpowiednich warunków bytowych osobom i rodzinom potrzebującym, – zwiększenia dostępu do rynku pracy,
Przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą, – ochrona ofiar przemocy, – prowadzenie specjalistycznych terapii dla sprawców przemocy, – rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
Przestępczość	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenie liczby przestępstw na terenie Gminy, – eliminowanie aktów wandalizmu i chuligaństwa poprzez odpowiednie zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, – zapewnienie bezpieczeństwa w szkołach i w ich otoczeniu, – ochrona ofiar przestępstw, – zwiększenie aktywności służb publicznych w przeciwdziałaniu przestępczości.
Osoby starsze	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych, – wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, – powstawanie środowiskowych form opieki dla osób starszych, w tym tworzenie domów pomocy społecznej,

Problem społeczny	Prognoza zmian
	– rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.

Źródło: Opracowanie własne

Prognozowane zmiany zostaną osiągnięte poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających dla dobra mieszkańców Gminy w zakresie pomocy społecznej.

W ramach tej współpracy realizowane będą liczne programy pomocowe skierowane do konkretnych grup dotkniętych problemami społecznymi.

5. Cele strategiczne projektowanych zmian

Przeprowadzona diagnoza społeczna, zwłaszcza w zakresie problemów społecznych, a także prognoza zmian w zakresie objętym strategią, pozwoliły na określenie **wizji rozwoju Gminy Włocławek w sferze rozwiązywania problemów społecznych**, która brzmi następująco:

„GMINA WŁOCLĄWEK – ZAPEWNIAJĄCA ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA SPOŁECZNEGO, WSPIERAJĄCA OSOBY WYKLUCZONE SPOŁECZNIE I TWORZĄCA OPTYMALNE WARUNKI DLA FUNKCJONOWANIA MIESZKAŃCÓW”

Tak sformułowana wizja rozwoju Gminy Włocławek w sferze rozwiązywania problemów społecznych obejmuje wszystkie obszary problemowe niniejszej Strategii i adresowana jest do wszystkich obecnych, jak i potencjalnych mieszkańców Gminy, których warunki i poziom życia odbiegają od przeciętnego.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników GOPS oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano **7 obszarów priorytetowych**:

- I. Osoby bezrobotne.
- II. Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- III. Rodzina.
- IV. Osoby niepełnosprawne.
- V. Osoby starsze i chore.
- VI. Osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków.
- VII. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie.

Dla każdego z ww. obszarów wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację celu głównego.

Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Włocławek.

Cel strategiczny 2. Pomoc osobom ubogim i zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Cel strategiczny 3. Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin z terenu Gminy Włocławek.

Cel strategiczny 4. Wspierane i pomoc osobom niepełnosprawnym oraz poprawa jakości ich życia.

Cel strategiczny 5. Zapewnienie pomocy i poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób starszych i chorych w społeczności lokalnej.

Cel strategiczny 6. Przeciwdziałanie zjawiskom uzależnienia od alkoholu i innych uzależnień oraz łagodzenie ich skutków.

Cel strategiczny 7. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i zapewnienie wsparcia osobom poszkodowanym.

6. Kierunki niezbędnych działań

Aby móc skutecznie realizować Strategię, konieczne jest wskazanie niezbędnych działań w ramach zdefiniowanych celów strategicznych. Działania te zostały zapisane w postaci celów operacyjnych.

Tabela 30. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań
<p><u>Cel strategiczny 1.</u> Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Włocławek.</p>	<p>1.1. Organizowanie wspólnie z PUP, lokalnymi przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców Gminy, a także prowadzenie szkoleń i kursów zawodowych.</p> <p>1.2. Organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych.</p> <p>1.3. Prowadzenie działań konsultacyjnych i informacyjnych w celu łagodzenia skutków bezrobocia.</p>
<p><u>Cel strategiczny 2.</u> Pomoc osobom ubogim i zagrożonym wykluczeniem społecznym.</p>	<p>2.1. Udzielanie pomocy materialnej i finansowej rodzinom ubogim (m.in. program 500+).</p> <p>2.2. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji, kompetencji zawodowych i społecznych.</p> <p>2.3. Współpraca z podmiotami, udzielającymi pomocy rzeczowej osobom potrzebującym.</p> <p>2.4. Kreowanie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom żyjącym w ubóstwie.</p> <p>2.5. Praca socjalna z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym.</p> <p>2.6. Włączenie do aktywnych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym form wsparcia prowadzonych przez GOPS.</p>
<p><u>Cel strategiczny 3.</u></p>	<p>3.1. Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin,</p>

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań
Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin z terenu Gminy Włocławek.	<p>w tym głównie z dysfunkcjami.</p> <p>3.2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju.</p> <p>3.3. Pomoc w zapewnieniu integracji członków rodzin z terenu Gminy.</p> <p>3.4. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny.</p>
<p>Cel strategiczny 4. Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym oraz poprawa jakości ich życia.</p>	<p>4.1. Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>4.2. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.</p> <p>4.3. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.</p> <p>4.4. Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą.</p> <p>4.5. Zapewnienie dostępu do rehabilitacji.</p> <p>4.6. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym Gminy Włocławek.</p>
<p>Cel strategiczny 5. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób starszych i chorych w społeczności lokalnej.</p>	<p>5.1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych.</p> <p>5.2. Zwiększenie udziału osób starszych w rekreacji, kulturze i wypoczynku.</p> <p>5.3. Współpraca z organizacjami i stowarzyszeniami zrzeszającymi osoby starsze oraz działającymi na ich rzecz.</p> <p>5.4. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.</p> <p>5.5. Współpraca w zakresie zapewnienia odpowiedniej opieki zdrowotnej osób starszych.</p>
<p>Cel strategiczny 6. Przeciwdziałanie uzależnieniom i łagodzenie ich skutków.</p>	<p>6.1. Zapewnienie dzieciom ochrony przed skutkami alkoholizmu rodziców.</p> <p>6.2. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od alkoholu i innych uzależnień.</p> <p>6.3. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek.</p> <p>6.4. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz rodzin, w których istnieje problem alkoholizmu lub narkomanii jednego z członków.</p> <p>6.5. Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń prowadzonej w zakresie rozwiązywania problemu alkoholizmu i narkomanii.</p>
<p>Cel strategiczny 7. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i zapewnienie wsparcia osobom poszkodowanym.</p>	<p>7.1. Wsparcie psychologiczne, prawne i socjalne osób dotkniętych przemocą w rodzinie.</p> <p>7.2. Wzmocnienie współpracy służb publicznych ze społecznością lokalną w zakresie wykrywania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie.</p> <p>7.3. Organizowanie form wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy domowej.</p> <p>7.4. Uświadamianie i uczulanie społeczeństwa na zjawisko przemocy w rodzinie.</p> <p>7.5. Tworzenie schronienia i grup wsparcia dla ofiar przemocy.</p>

Źródło: Opracowanie własne

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizacja postanowień Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zadaniem własnym Gminy. We wprowadzeniu w życie poszczególnych celów czynnie uczestniczyć będą wszystkie podmioty realizujące zadania Gminy w zakresie pomocy społecznej, natomiast Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Włocławku będzie koordynatorem realizacji celów wskazanych w Strategii.

Ponadto, w realizacji Strategii można oczekiwać wsparcia i pomocy niżej wymienionych instytucji i podmiotów, działających na terenie Gminy:

- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Zespołu Interdyscyplinarnego;
- Komendy Powiatowej Policji;
- Powiatowego Urzędu Pracy;
- szkół i placówek oświatowo-wychowawczych;
- placówek kulturalnych i sportowych;
- organizacji pozarządowych.

Niniejsza Strategia będzie również wdrażana poprzez realizację gminnych programów i projektów realizowanych przez ww. podmioty i instytucje współdziałające na poziomie Gminy.

Jednym z programów i narzędzi służącym do wdrażania Strategii jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Działania określone w niniejszej Strategii mogą być realizowane na różnych poziomach – począwszy od samodzielnej realizacji działania przez GOPS lub inne podmioty, poprzez współpracę partnerską, aż po zlecenie zadań publicznych podmiotom zewnętrznym w trybie określonym przepisami prawa.

Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego Strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego Strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe „*Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy*

Włocławek” obejmują lata 2016-2026. W tym okresie będą realizowane zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne wyszczególnione w SRPS.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy,
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje),
- środki z funduszu krajowego (PFRON),
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej,
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Realizacja Strategii będzie monitorowana w oparciu o założone wskaźniki monitoringu, w tym:

1. w obszarze ludności:
 - przyrost naturalny;
 - saldo migracji;
2. w obszarze pomocy społecznej:
 - liczba klientów pomocy społecznej;
 - powody korzystania z pomocy;
 - formy udzielanej pomocy;
3. w obszarze rynku pracy:
 - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych;
4. w obszarze edukacji:
 - liczba dzieci w szkołach i przedszkolach;
 - liczba ludności z podziałem na wykształcenie;
 - liczba programów i projektów przyjętych do realizacji;
 - ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z:

- danych statystycznych GUS,
- Urzędu Gminy Włocławek,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,

- placówek oświatowych z terenu Gminy,
- Komendy Powiatowej Policji,
- Powiatowego Urzędu Pracy,
- sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągnięcia celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Wskaźnikiem realizacji celów strategicznych będzie nie tylko zmniejszająca się ilość świadczeniobiorców oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie najbardziej potrzebujących, ale przede wszystkim poziom zadowolenia mieszkańców Gminy z jakości życia na terenie Gminy Włocławek. Jakość życia na terenie Gminy będzie z kolei weryfikowana na podstawie mierników zawartych w poniższej tabeli.

Tabela 31. Wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działań
<p>Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Włocławek</p>	<p>1.1. Organizowanie wspólnie z PUP, lokalnymi przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców Gminy, a także przeprowadzania szkoleń i kursów zawodowych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba realizowanych projektów - wysokość środków pozyskanych na aktywizację osób bezrobotnych - liczba osób uczestniczących w projektach - liczba osób bezrobotnych, które znalazły zatrudnienie - liczba osób bezrobotnych, którym udzielono wsparcia w znalezieniu pracy - liczba przeprowadzonych kursów i szkoleń zawodowych - liczba osób uczestniczących w kursach i szkoleniach zawodowych
	<p>1.2. Organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych
	<p>1.3. Prowadzenie działań konsultacyjnych i informacyjnych w celu łagodzenia skutków bezrobocia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych spotkań konsultacyjno-informacyjnych
<p>Cel strategiczny 2. Pomoc osobom ubogim i zagrożonym wykluczeniem społecznym</p>	<p>2.1. Udzielanie pomocy materialnej i finansowej rodzinom ubogim (program 500+).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin ubogich, którym udzielono wsparcia - wysokość udzielonego wsparcia finansowego - liczba rodzin, którym zostały przyznane stypendia i zasiłki szkolne; - liczba i wartość świadczeń rodzinnych; - liczba i wartość świadczeń z funduszu alimentacyjnego
	<p>2.2. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji, kompetencji zawodowych i społecznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych wsparciem - liczba osób, które nabyły nowe kwalifikacje i kompetencje zawodowe
	<p>2.3. Współpraca z podmiotami, udzielającymi pomocy rzeczowej osobom potrzebującym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych wsparciem - wartość udzielonej pomocy
	<p>2.4. Kreowanie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom żyjącym w ubóstwie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia - liczba zorganizowanych aktywnych form wsparcia

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
	<p>2.5. Praca socjalna z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym.</p> <p>2.6. Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do aktywnych form wsparcia prowadzonych przez GOPS</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych wsparciem - liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia
<p>Cel strategiczny 3. Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin z terenu Gminy Włocławek</p>	<p>3.1. Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin w tym głównie z dysfunkcjami.</p> <p>3.2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju.</p> <p>3.3. Pomoc w zapewnieniu integracji członków rodzin z terenu Gminy</p> <p>3.4. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS - liczba utworzonych grup wsparcia dla rodzin z dziećmi sprawiającymi problemy wychowawcze - liczba dzieci i młodzieży objętych programem dożywiania - liczba dzieci młodzieży korzystających z wypożyczni - liczba organizowanych zajęć w ramach świetlic socjoterapeutycznych - liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą GOPS - liczba spotkań z psychoterapeutą zorganizowanych dla rodziców i dzieci sprawiających problemy wychowawcze - liczba rodzin objętych wsparciem w zakresie wzmacniania integracji jej członków - liczba rodzin, w których zatrudniono asystenta rodziny - liczba zorganizowanych warsztatów z zakresu właściwego realizowania funkcji opiekuńczo-wychowawczych
<p>Cel strategiczny 4. Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym oraz poprawa jakości ich życia</p>	<p>4.1. Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>4.2. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.</p> <p>4.3. Aktywizacja zawodowa osób</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego - liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego - liczba udzielonych porad psychologicznych - liczba klas, grup integracyjnych w szkołach i przedszkolach - liczba obiektów użyteczności publicznej, w których zniesiono bariery architektoniczne - liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
	niepełnosprawnych.	– liczba osób niepełnosprawnych, które uzyskały zatrudnienie w wyniku odbytych szkoleń
	4.4. Udzielenie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą.	– liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego
		– liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia finansowego
	4.5. Zapewnienie dostępu do rehabilitacji.	– wysokość udzielonego wsparcia finansowego
	4.6. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym Gminy Włocławek	– liczba ofert w zakresie dostępu do rehabilitacji skierowanych do osób niepełnosprawnych przez Gminę – liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w imprezach kulturalnych na terenie Gminy – liczba imprez kulturalnych, w których udział mogą brać osoby niepełnosprawne
	5.1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych.	– liczba pielęgniarek środowiskowych – liczba mieszkań chronionych – liczba ośrodków oferujących pomoc osobom starszym
	5.2. Zwiększenie udziału osób starszych w rekreacji, kulturze i wypoczynku.	– liczba ofert kulturalnych skierowanych do osób starszych – liczba ofert w zakresie aktywnego wypoczynku skierowana do osób starszych – liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia
Cel strategiczny 5. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób starszych i chorych w społeczności lokalnej	5.3. Współpraca z organizacjami i stowarzyszeniami zrzeszającymi osoby starsze oraz działającymi na ich rzecz.	– liczba osób starszych współpracujących z organizacjami i stowarzyszeniami zrzeszającymi osoby starsze oraz działającymi na ich rzecz. – liczba organizacji i stowarzyszeń zrzeszających osoby starsze oraz działających na ich rzecz współpracujących z osobami starszymi
	5.4. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.	– liczba działających wolontariuszy na rzecz seniorów – liczba seniorów, którym udzielono pomocy w ramach wolontariatu

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działań
<p>Cel strategiczny 6. Przeciwdziałanie uzależnieniom i łagodzenie ich skutków</p>	5.5. Współpraca w zakresie zapewnienia odpowiedniej opieki zdrowotnej osób starszych.	– liczba lekarzy udzielających pomocy osobom starszym
	6.1. Zapewnienie dzieciom ochrony przed skutkami alkoholizmu rodziców.	– liczba dzieci, którym udzielono pomocy z powodu alkoholizmu rodziców
	6.2. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od alkoholu i innych uzależnień.	– liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu uzależnień – liczba publikacji, materiałów informacyjnych – liczba uczestników przeprowadzonych działań profilaktycznych
	6.3. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek.	– liczba udzielonych porad – liczba osób uzależnionych, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej – liczba rodzin, w których istnieje problem uzależnienia jednego z członków rodziny, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej
	6.4. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz rodzin, w których istnieje problem alkoholizmu lub narkomanii jednego z członków.	– liczba osób uzależnionych, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych
<p>Cel strategiczny 7. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i zapewnienie wsparcia osobom poszkodowanym</p>	6.5. Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń prowadzonej w zakresie rozwiązywania problemu alkoholizmu i narkomanii.	– liczba instytucji i stowarzyszeń prowadzących działalność w zakresie rozwiązywania problemu uzależnień – liczba wspólnie zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie zwalczania uzależnień
	7.1. Wsparcie psychologiczne, prawne i socjalne osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	– liczba udzielonych porad prawnych – liczba udzielonych porad psychologicznych i socjalnych – liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały ze wsparcia
	7.2. Wzmocnienie współpracy służb publicznych ze społecznością lokalną w zakresie wykrywania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie.	– liczba interwencji policyjnych z powodu przemocy w rodzinie – liczba założeń „Niebieskich Kart”

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
	7.3. Organizowanie form wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy domowej.	– liczba sprawców przemocy w rodzinie skierowanych na leczenie
	7.4. Uświadamianie i uczulanie społeczeństwa na zjawisko przemocy w rodzinie.	– liczba pogadańek, akcji edukacyjno – informacyjnych przeprowadzonych na terenie Gminy
	7.5. Tworzenie schronienia i grup wsparcia dla ofiar przemocy.	– liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które należą do grup wsparcia dla ofiar przemocy
		– liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały ze schronienia dla ofiar przemocy

Źródło: Opracowanie własne

9. Spis tabel

Tabela 1. Zagospodarowanie gruntów na terenie Gminy Włocławek	7
Tabela 2. Liczebność Gminy Włocławek z podziałem na płeć	8
Tabela 3. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Włocławek w 2015 roku	10
Tabela 4. Liczba osób w Gminie Włocławek w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2010-2015	10
Tabela 5. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Włocławek	12
Tabela 6. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu włocławskiego	13
Tabela 7. Przyrost naturalny	14
Tabela 8. Struktura działalności gospodarczej wg sektorów w Gminie Włocławek w latach 2010-2015	14
Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015	16
Tabela 10. Liczba mieszkań wyposażonych w instalacje na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015	17
Tabela 11. Charakterystyka placówek szkolnych na terenie Gminy Włocławek w roku szkolnym 2015/2016	18
Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego	19
Tabela 13. Charakterystyka pomocy społecznej przyznanej mieszkańcom Gminy Włocławek w 2015 roku	26
Tabela 14. Charakterystyka mieszkańców w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015	30
Tabela 15. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w poszczególnych miesiącach w okresie styczeń - grudzień 2015 r. (stan na koniec miesiąca)	31
Tabela 16. Stopa bezrobocia na terenie powiatu włocławskiego w 2015 roku	32
Tabela 17. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015	33
Tabela 18. Stan osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015	34
Tabela 19. Liczba rodzin i osób dotkniętych problemem ubóstwa na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015	37
Tabela 20. Liczba rodzin i osób dotkniętych problemem bezdomności na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015	38
Tabela 21. Przestępstwa stwierdzone (oszacowane) w Gminie Włocławek w latach 2012-2015	41
Tabela 22. Mieszkańcy Gminy Włocławek powyżej 60 roku życia (stan na 31.12.2015)	42
Tabela 23. Analiza SWOT	45
Tabela 24. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Włocławek do 2026 roku	47
Tabela 25. Prognoza salda migracji w Gminie Włocławek do 2026 roku	48
Tabela 26. Prognoza liczby ludności Gminy Włocławek do 2026 roku	49
Tabela 27. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Gminy Włocławek do 2026 roku	51
Tabela 28. Prognoza ludności wg ekonomicznych grup wieku	52
Tabela 29. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	53
Tabela 30. Kierunki niezbędnych działań	55
Tabela 31. Wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań	60

10. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Włocławek w latach 2010-2015	9
Wykres 2. Struktura ludność Gminy Włocławek wg płci w latach 2010-2015	9
Wykres 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Włocławek w latach 2010-2015	11
Wykres 4. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Włocławek w 2014 roku	15
Wykres 5. Struktura bezrobotnych w powiecie włocławskim wg wieku w 2015 roku	32

Wykres 6. Liczba rodzin i osób dotkniętych problemem alkoholowym na terenie Gminy Włocławek w latach 2010-2015 35
 Wykres 7. Zjawisko przemocy domowej na terenie Gminy Włocławek według ankietowanych 40
 Wykres 8. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Włocławek do 2026 roku 47
 Wykres 9. Prognoza salda migracji w Gminie Włocławek do 2026 roku 48
 Wykres 10. Prognoza liczby ludności Gminy Włocławek do 2026 roku 49

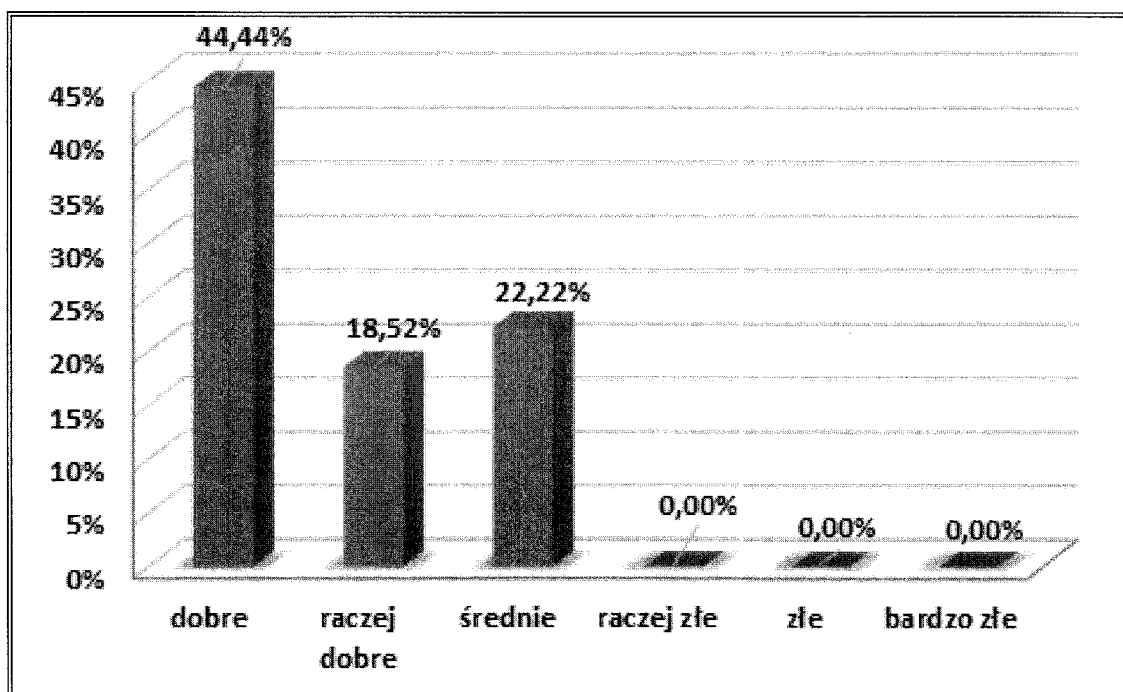
11. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Włocławek na tle powiatu włocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego 7
 Rysunek 2. Struktura Gminy Włocławek 8

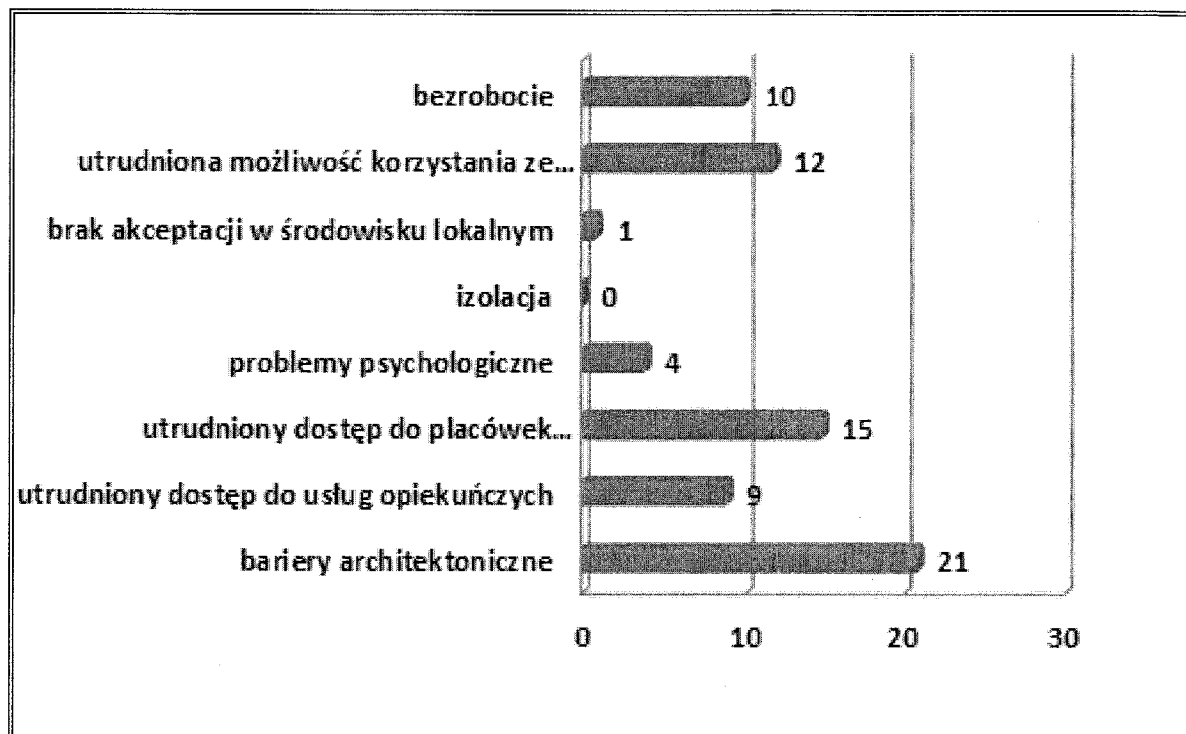
12. Załączniki

ZAŁĄCZNIK 1. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ANKIET)

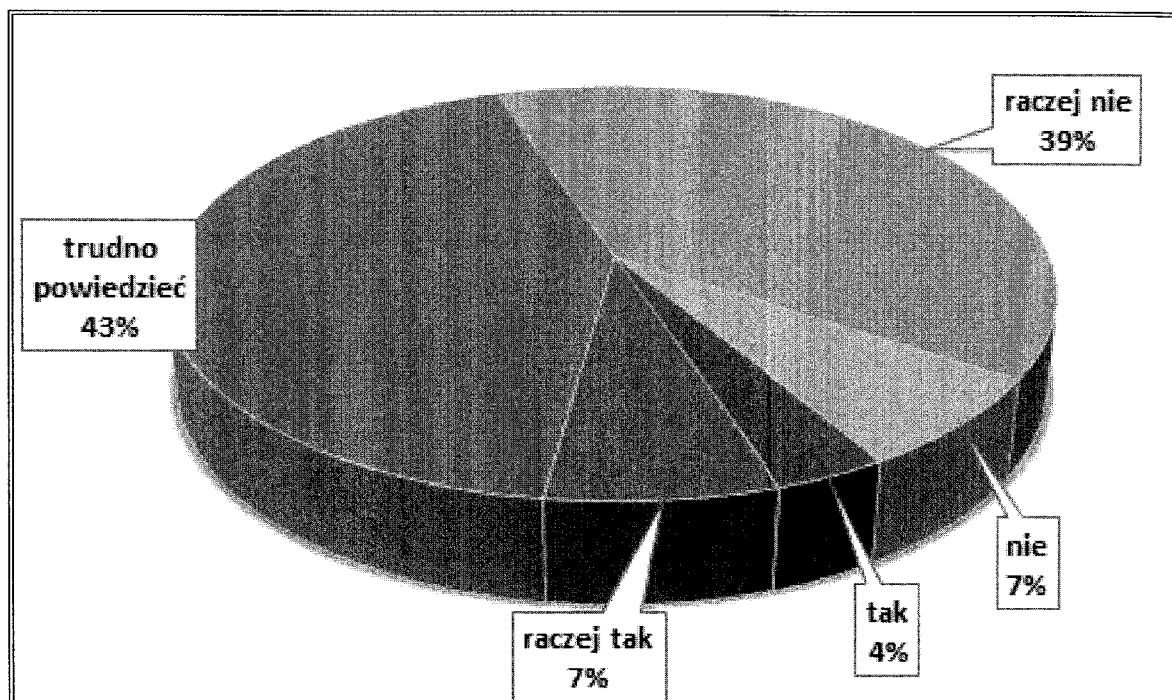
1. JAK OCENIAJĄ PAŃSTWO AKTUALNE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY?

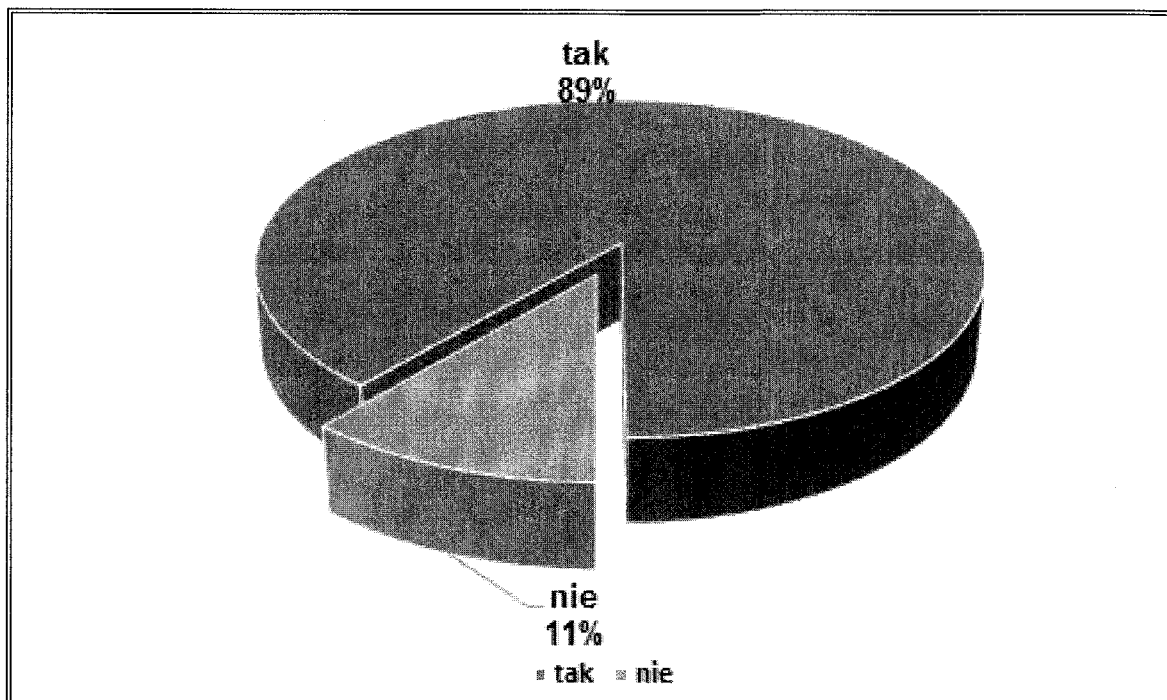
2. Z JAKIMI PROBLEMAMI SPOŁECZNYMI SPOTYKAJĄ SIĘ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE?

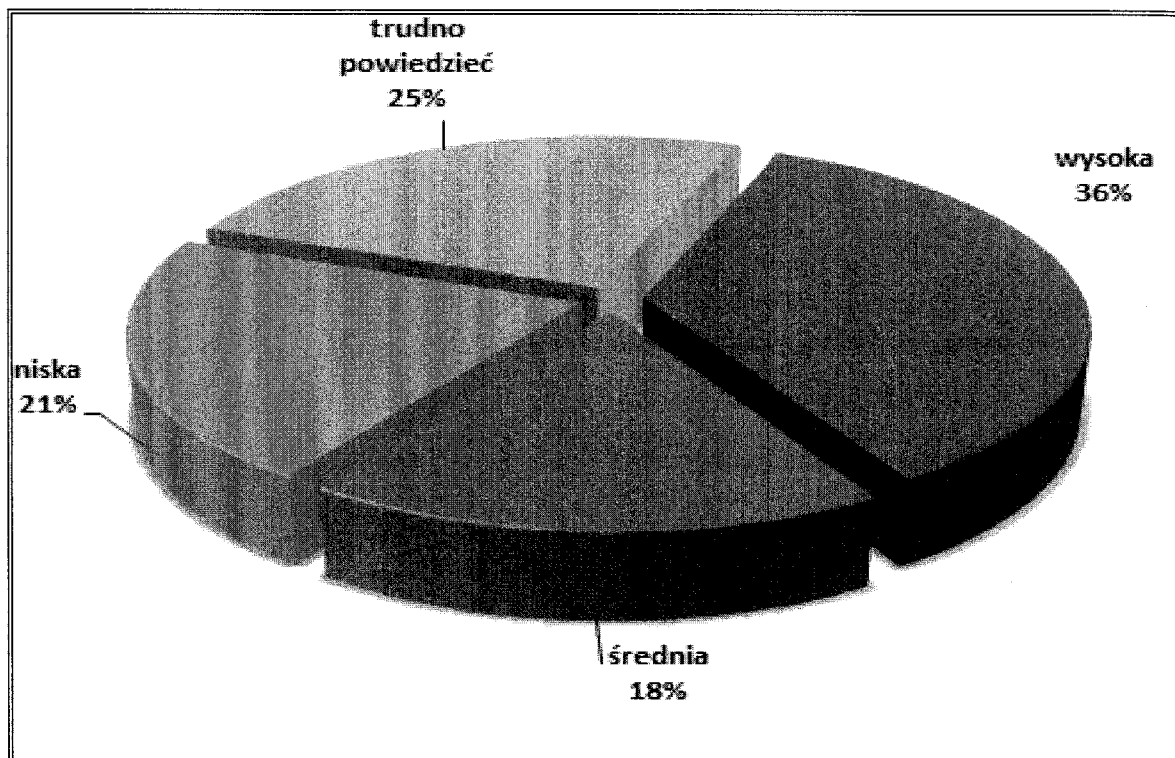
3. CZY OFERTA POMOCY DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH (NP. DOSTĘP DO PLACÓWEK REHABILITACYJNYCH) JEST WYSTARCZAJĄCA ?

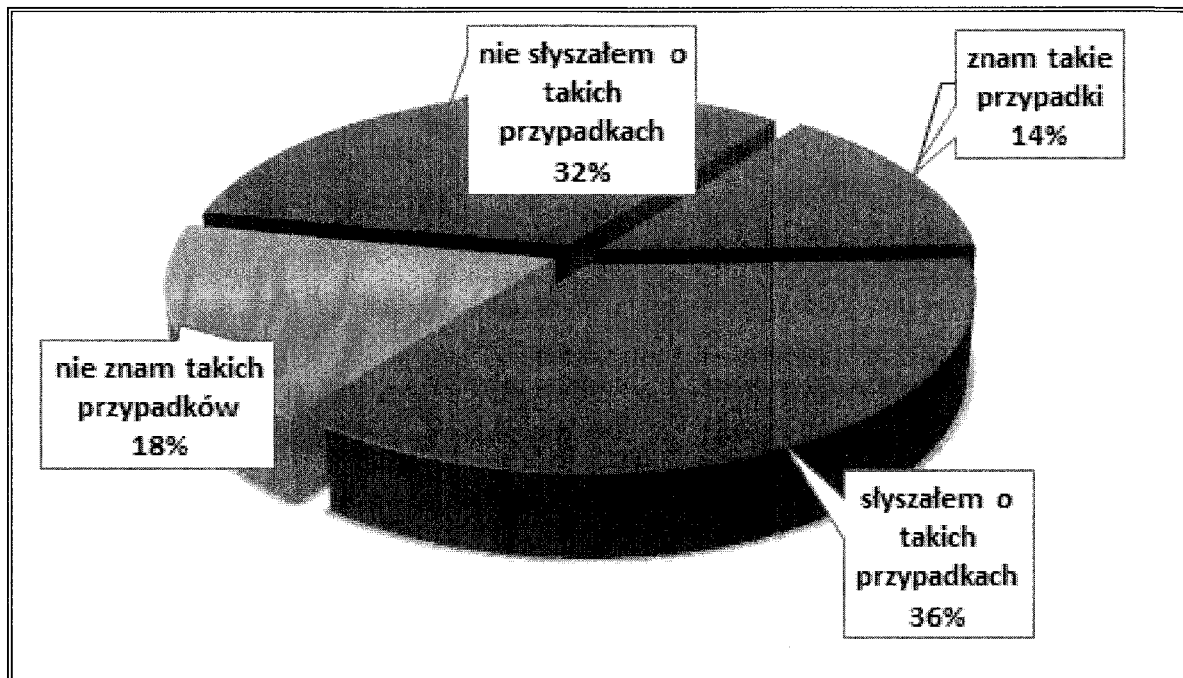
4. CZY DOSTĘP DO PLACÓWEK OPIEKI ZDROWOTNEJ NA TERENIE GMINY JEST WYSTARCZAJĄCY?

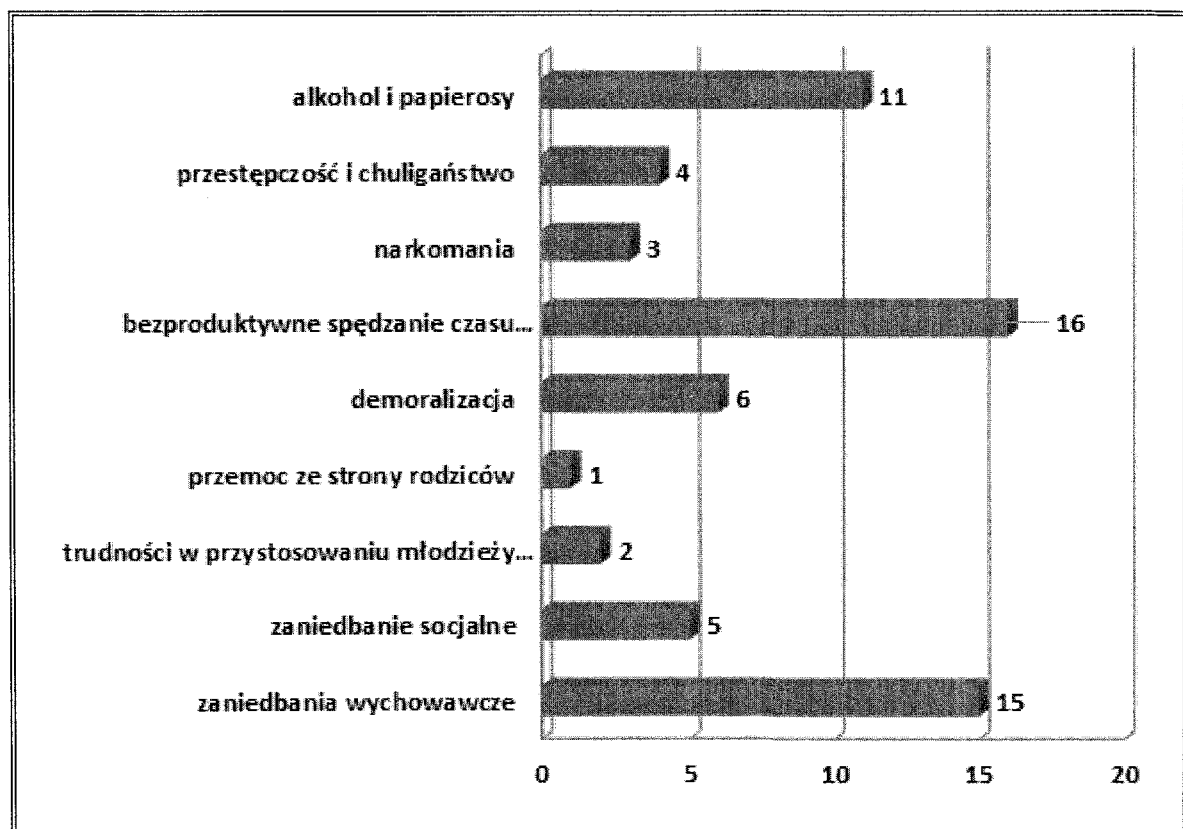
5. JAKA JEST SKALA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY?

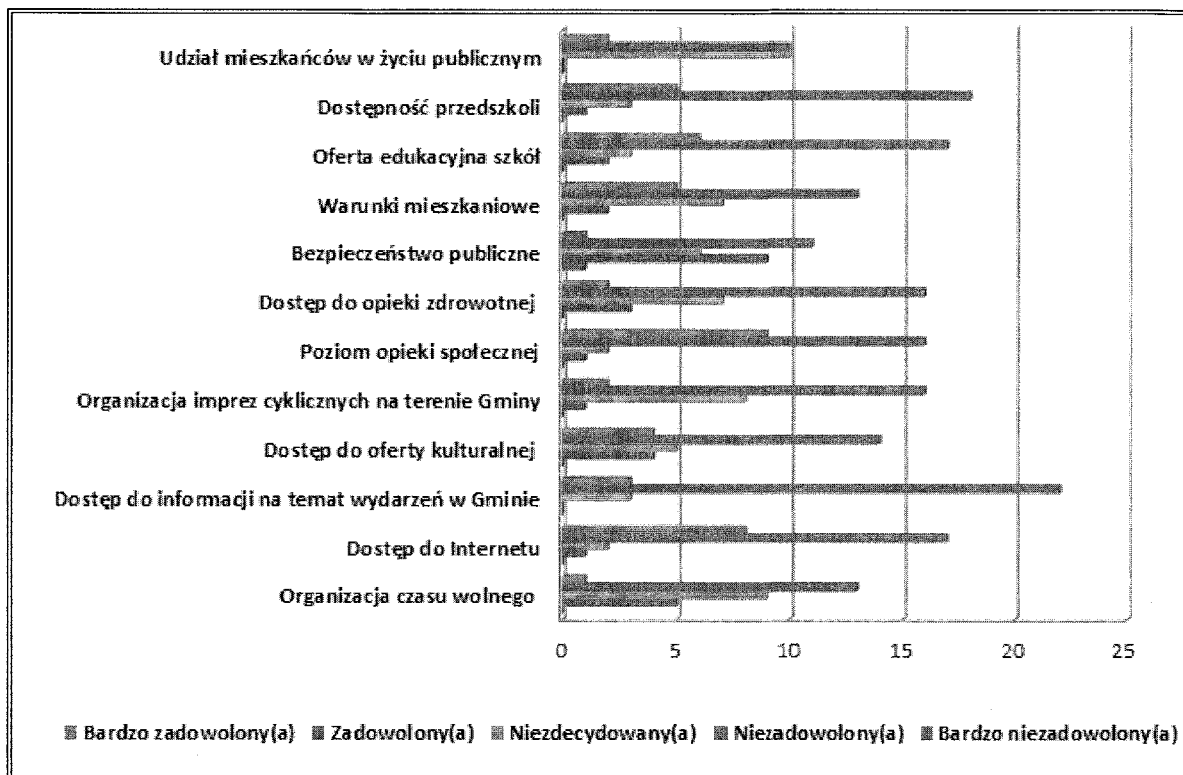
6. CZY NA TERENIE GMINY WYSTĘPUJE ZJAWISKO PRZEMOCY DOMOWEJ?

7. JAKIE NEGATYWNE ZJAWISKA ODNOŚĄCE SIĘ DO DZIECI I MŁODZIEŻY DOSTRZEGACIE PAŃSTWO NAJCZĘŚCIEJ?

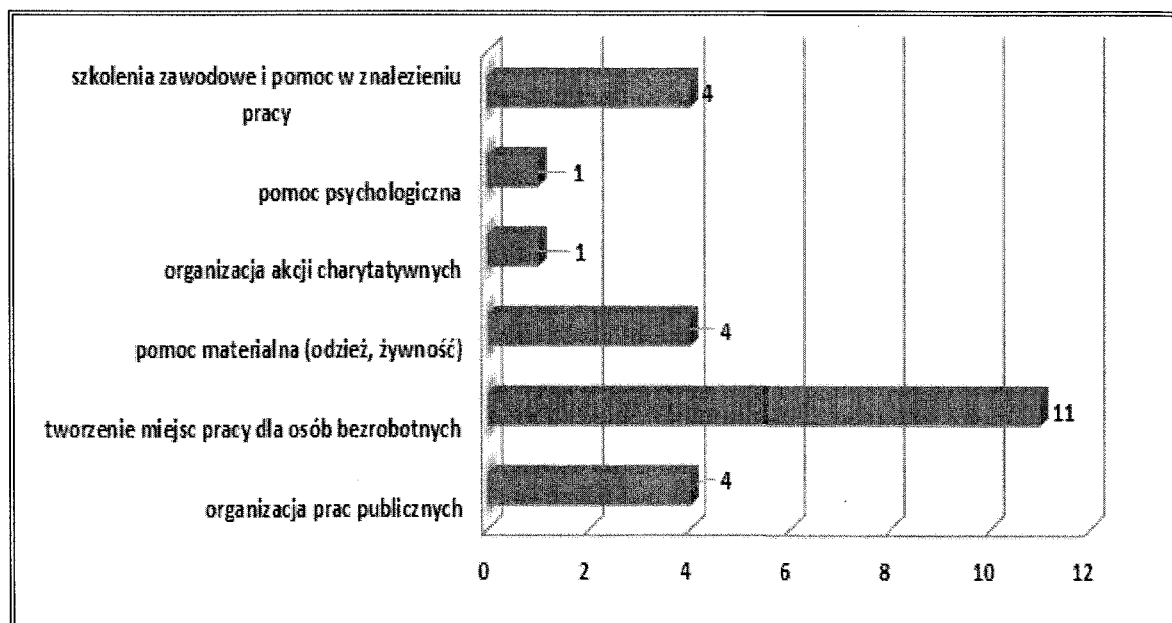

8. W JAKIM STOPNIU JEST PAN(I) ZADOWOLONY(A) Z NASTĘPUJĄCYCH WARUNKÓW ŻYCIA W GMINIE?

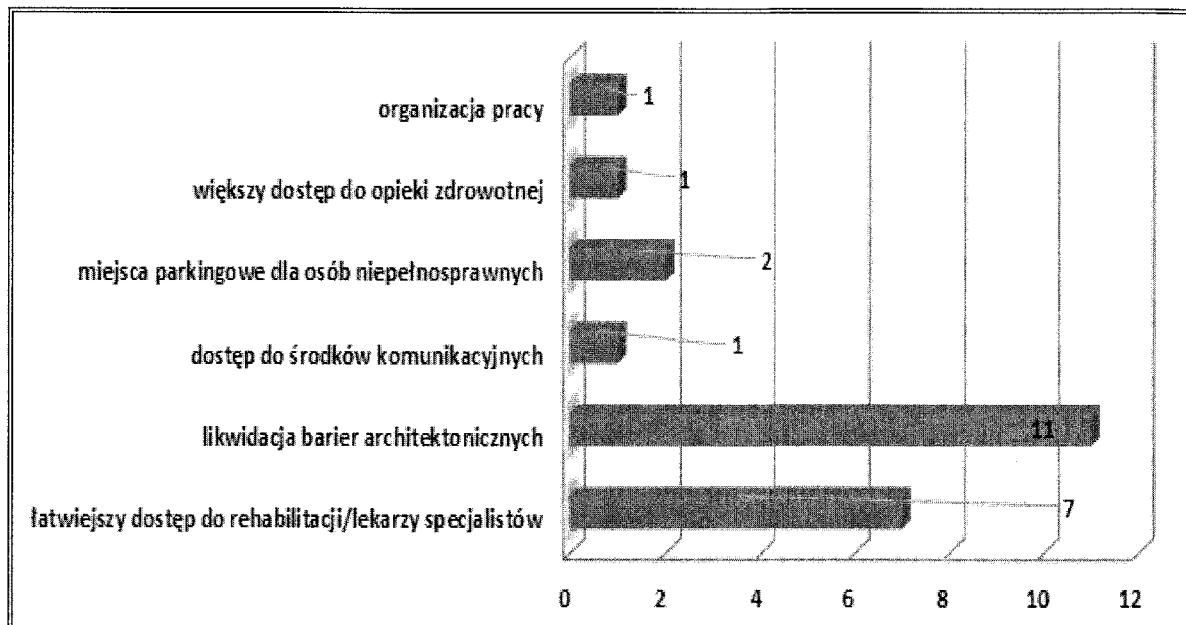

9. CO PAŃSTWA ZDANIEM NALEŻY ZROBIĆ, ABY PRZECIWDZIAŁAĆ NEGATYWNYM ZJAWISKOM NA TERENIE GMINY W NASTĘPUJĄCYCH OBSZARACH:

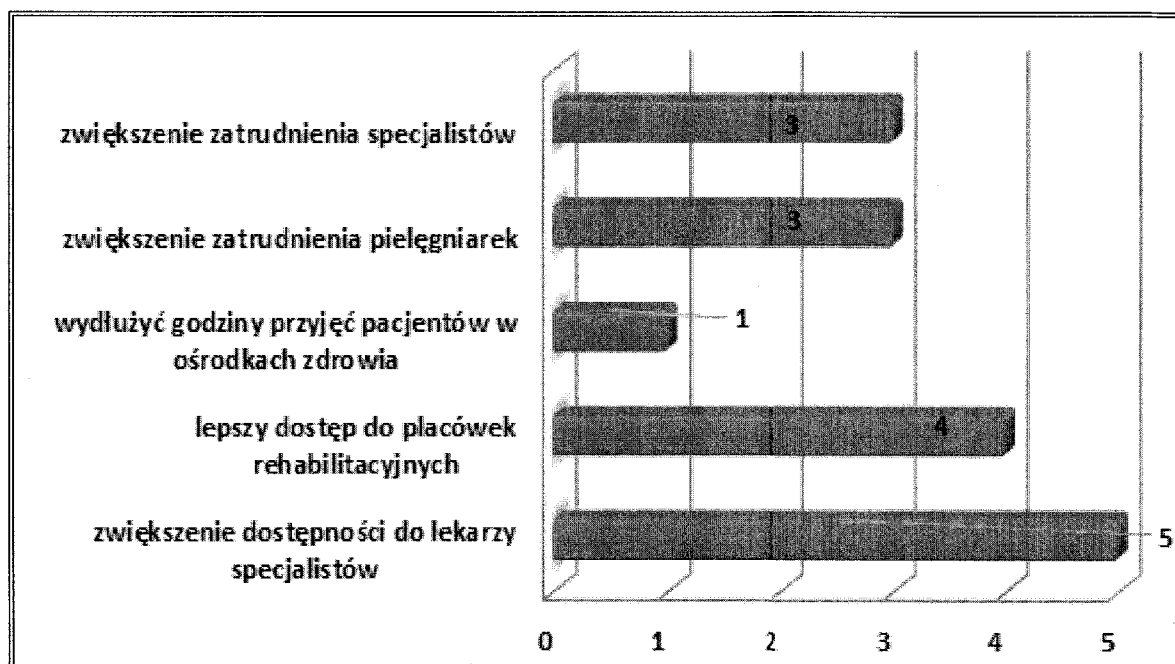
A) DZIAŁANIA W ZAKRESIE WSPIERANIA UBOGICH

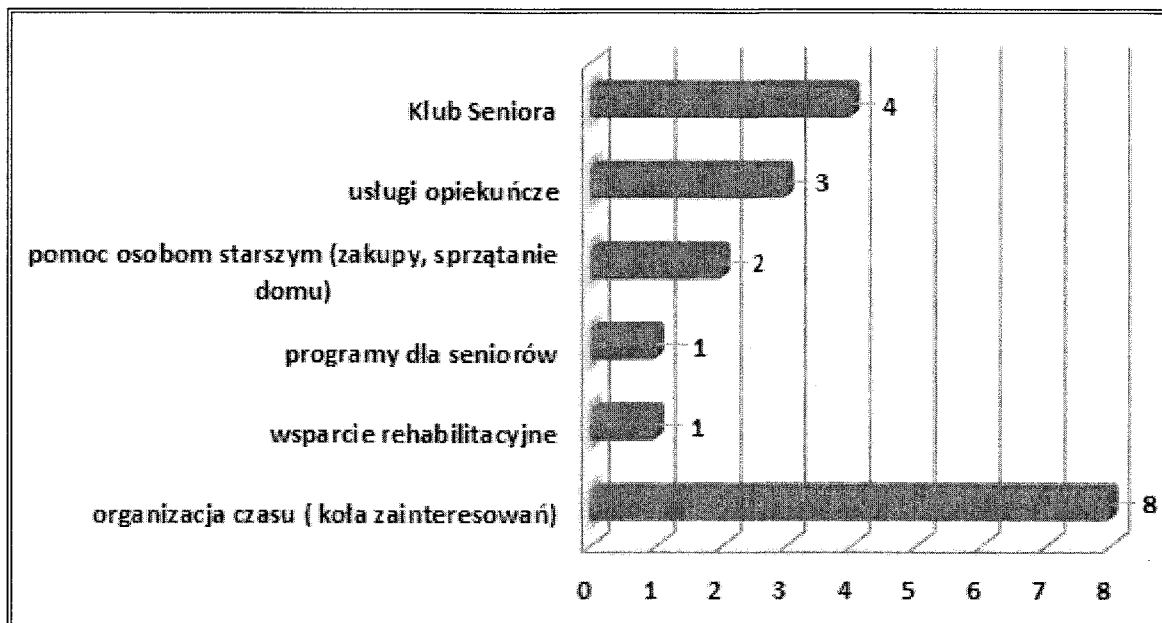
B) DZIAŁANIA W ZAKRESIE POPRAWY SYTUACJI NIEPEŁNOSPRAWNYCH

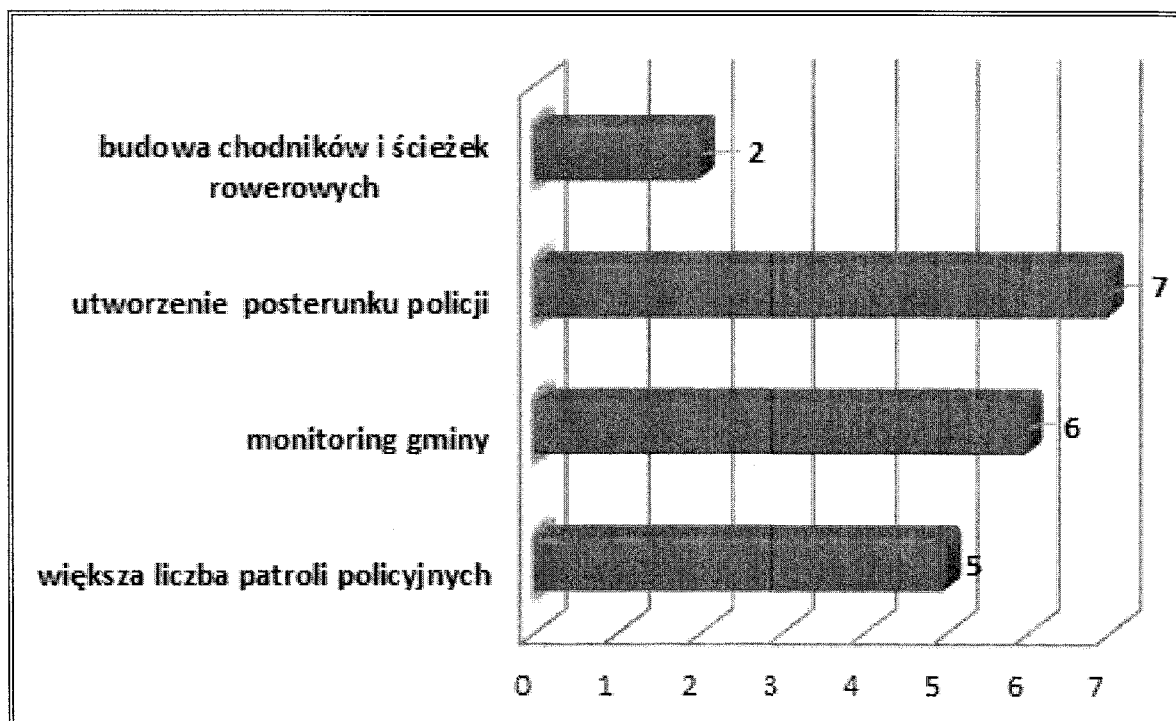
C) DZIAŁANIA W ZAKRESIE POPRAWY DOSTĘPU DO SŁUŻBY ZDROWIA

D) DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

E) DZIAŁANIA W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Włocławek

Paweł Biegdanowicz